BIJSTANDSVERDEEL-MODEL 2027

TECHNISCH ACHTERGRONDDOCUMENT ACTUALISATIEFASE

NOTITIE

seo • economisch onderzoek

AUTEURS
WOUTER VERMEULEN, JOERI ATHMER, BENJAMIN VAN CASTEREN, MENNO POMP, TIM SCHWARTZ, LIEKE SPAAI (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK), MARTEN MIDDELDORP, FRANCINE BUREMA, JORAN VELDKAMP, KOEN SCHLEIJPEN (ATLAS RESEARCH)

IN OPDRACHT VAN
MINISTERIE VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

AMSTERDAM, SEPTEMBER 2026

Inhoudsopgave

1	Inleiding		3
2	Actualisatie van het gegevensbestand		5
	2.1	Mogelijkheden voor actualisatie	5
	2.2	Regulier onderhoud van de volumecomponent	7
	2.3	Regulier onderhoud van de prijscomponent	8
	2.4	Conclusie	8
3	Ontwikkelingen sinds de actualisatie van Model 2026		9
	3.1	Ontwikkeling in bijstandsafhankelijkheid	9
	3.2	Ontwikkeling in de prijs per uitkering	14
	3.3	Conclusies	17
4	Geactualiseerde voorspelling		18
	4.1	Volumecomponent	18
	4.2	Prijscomponent	23
	4.3	Plausibiliteit	26
	4.4	Conclusies	31
5	Voorlopige budgetverdeling		32
	5.1	Berekening van het budget voor bijstandsuitkeringen	32
	5.2	Afwijking in euro's	33
	5.3	Budgetmutaties	35
	5.4	Conclusies	37
Referenties			38
Bijlage A	Gehanteerde normbedragen		39
Bijlage B	Stabiliteit regiokenmerken		43

1 Inleiding

Met de komst van de Wet werk en bijstand (WWB) in 2004 werden gemeenten volledig financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de bijstand. Zij ontvangen hiervoor een budget vanuit het Rijk. Gemeenten mogen overschotten op hun budget behouden en worden zo gestimuleerd tot effectief beleid om de bijstandsuitgaven zo laag mogelijk te houden. Voor de bepaling van het budget is het van belang om een verdeelmodel te hebben dat, gegeven objectieve kenmerken, een zo goed mogelijke inschatting maakt van de noodzakelijke bijstandsuitgaven van een gemeente.

Het ministerie van SZW werkt met een objectief verdeelmodel om de noodzakelijke bijstandsuitgaven in te schatten. Het model bestaat uit twee delen: de ontvangst van een uitkering (volumecomponent) en de hoogte van de uitkering (prijscomponent). De volumecomponent schat de kans op bijstand van een huishouden in op basis van objectieve factoren. De prijscomponent schat de hoogte van de uitkering, als fractie van het wettelijke normbedrag voor het huishouden, in op basis van objectieve factoren. De combinatie van de volume- en de prijscomponent resulteert in een voorspeld bijstandsbudget voor ieder huishouden. De som van deze voorspelde budgetten over alle huishoudens in een gemeente geeft een voorspeld gemeentelijk budget.

Onderzoeksvraag

Het ministerie van SZW wil het bijstandsverdeelmodel jaarlijks opnieuw laten schatten en actualiseren op basis van zo recent mogelijke data. Het uitgangspunt is om het verdeelmodel stabiel te houden. Regulier onderhoud kan nodig zijn, bijvoorbeeld wanneer definities in de brondata wijzigen. Gemaakte keuzes in het reguliere onderhoud en gevolgen daarvan voor de budgetverdeling dienen zoveel mogelijk in beeld te worden gebracht.

Onderzoeksaanpak actualisatiefase

In de schattingsfase is een analysebestand samengesteld met daarin de bijstandsafhankelijkheid op huishoudensniveau en allerlei achtergrondkenmerken van het huishouden, zoals huishoudenssamenstelling, vermogen, uitkeringsafhankelijkheid, leeftijd, herkomstland en zorggebruik. Hieraan zijn regiokenmerken gekoppeld die van invloed zijn op het bijstandsgebruik. In de actualisatiefase wordt het bestand van de schattingsfase geactualiseerd naar een meer recente peildatum. Voor de meeste kenmerken is dit 31 december 2025.

Het objectieve budget wordt berekend door de gewichten uit de schattingsfase toe te passen op de geactualiseerde kenmerken. Voor het reguliere budget wordt dit gecombineerd met een budget op basis van historische lasten voor kleine gemeenten, een budget voor instellingsbewoners, een budget voor dak- en thuislozen, een budget voor loonkostensubsidie en een budget voor de aanvullende jongerennorm. De plausibiliteit van de uitkomsten is op verschillende manieren getoetst en de veranderingen ten opzichte van het budget voor 2026 zijn in kaart gebracht.

Opbouw van deze rapportage

Deze notitie beschrijft de actualisatiefase. Het volgende hoofdstuk gaat over de actualisatie van het analysebestand en het reguliere onderhoud dat daar in dit stadium voor nodig was. Hoofdstuk 3 beschrijft de ontwikkelingen in bijstandsgebruik en modelkenmerken sinds het schatten van Model 2026. Hoofdstuk 4 past de gewichten uit de schattingsfase toe op dit geactualiseerde bestand en berekent de objectieve budgetverdeling. De verdeling van het reguliere budget bespreken we in Hoofdstuk 5. Bijlage A bevat de gehanteerde normbedragen en Bijlage B bevat figuren die de stabiliteit van de regiokenmerken laten zien.

Andere rapportages over de vaststelling van de bijstandsbudgetten voor 2027

Tegelijk met deze notitie verschijnen er een aantal andere rapportages over de vaststelling van de bijstandsbudgetten voor 2027. Vermeulen et al. (2026a) beschrijven de schattingsfase van het onderzoek waarin de gewichten voor het bijstandsverdeelmodel worden geschat en brengen de plausibiliteit van de resultaten in beeld. De notitie die nu voor u ligt doet verslag van de actualisatiefase van het traject, waarin de geschatte gewichten worden toegepast op gegevens die zo actueel mogelijk zijn om tot een berekening van de budgetten te komen. De notitie laat ook zien hoe de budgetten veranderen ten opzichte van de verdeling voor 2026 en hoe deze budgetten zich verhouden tot uitgaven in 2025. Samen vormen de twee notities de technische achtergronddocumentatie voor de vaststelling van de bijstandsbudgetten voor 2027. Daarnaast verschijnt een hoofdrapport dat de belangrijkste uitkomsten en veranderingen ten opzichte van de verdeling in 2026 op een toegankelijke manier beschrijft (Vermeulen et al., 2026c). Een interactieve budgettool geeft cijfermatig inzicht in de totstandkoming van de budgetten op gemeenteniveau.[1]

[1] Deze tool is hier te vinden. En wordt gepubliceerd op www.rijksoverheid.nl.

2 Actualisatie van het gegevensbestand

Het verdeelmodel voor 2027 is geschat op basis van gegevens met peildatum begin januari 2024. Voor de vaststelling van de bijstandsbudgetten voor 2027 wordt gebruikgemaakt van zo actueel mogelijke gegevens. Op deze manier wordt rekening gehouden met het feit dat de bevolkingssamenstelling in een gemeente kan wijzigen waardoor de bijstandsafhankelijkheid in een gemeente mogelijk verandert. De meest recente peildatum waarvoor een groot deel van de integrale gegevens beschikbaar is, is 31 december 2025.

Het grootste gedeelte van de modelkenmerken kan naar deze peildatum worden geactualiseerd. Voor een aantal kenmerken is dit echter niet mogelijk. De volgende paragraaf licht dit nader toe. Net als in de schattingsfase is het daarbij niet altijd mogelijk om identieke procedures te volgen als in voorgaande jaren. Dit komt omdat een aantal kenmerken – om uiteenlopende redenen – niet op dezelfde manier samengesteld kunnen worden. Bovendien is het in sommige gevallen wenselijk om een aanpassing te doen. De tweede paragraaf van dit hoofdstuk bespreekt dit reguliere onderhoud voor zowel de volume- als prijscomponent.

2.1 Mogelijkheden voor actualisatie

Tabel 2.1 geeft een overzicht van de gebruikte gegevens in het model en of deze geactualiseerd kunnen worden. De laatste kolom bevat de gebruikte (geactualiseerde) peildatum.

Tabel 2.1 Het grootste gedeelte van de modelkenmerken kan geactualiseerd worden

Kenmerk	Actualisatie mogelijk?	Peildatum
Huishoudenstypen (alleenstaand, paar, eenouder, etc.)	Ja	31 dec 2025
Persoonskenmerken (leeftijd, herkomstland)	Ja	31 dec 2025
WW- en ANW-uitkering	Ja	31 dec 2025
AO-uitkering	Ja	31 dec 2025
Ziektewetuitkering, wachtgeld en pensioenuitkering	Ja	31 dec 2025
Student	Ja	1 okt 2025
Adressen van personen (om gemeente te bepalen)	Ja	31 dec 2025
Zorgkosten	Deels	2014 t/m 2024
Medicijngebruik	Deels	Heel 2024
Human Capital Index	Ja	1 okt 2024 en 2020 t/m 2024
(V)SO/PrO onderwijs	Ja	2012 t/m 2025
Corporatiewoning	Ja	30 dec 2025
Standplaats	Ja	31 dec 2025
Vermogen	Nee	1 jan 2024
Bijstandsontvangst (bijstand, IOAW, IOAZ, etc.)	Ja	31 dec 2025
Regionale kenmerken		
Banen per lid beroepsbevolking in de regio, gecorrigeerd voor reistijd en grenspendel	Ja	1 jan 2025
Banen met laag beroepsniveau per lid laagopgeleide beroepsbevolking in de regio, gecorrigeerd voor reistijd	Ja	1 jan 2025

Verdringing op de arbeidsmarkt per lid laagopgeleide beroepsbevolking in de regio, gecorrigeerd voor reistijd	Ja	1 jan 2025
Index overlast en onveiligheid	Nee	1 jan 2024
Aandeel niet-werkenden in de bevolking (15 t/m AOW-leeftijd) in directe omgeving t.o.v. de wijdere omgeving	Ja	1 jan 2025

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

Noot: De tabel geeft aan of actualisatie van de gegevens mogelijk is ten opzichte van de gegevens die zijn gebruikt voor de schatting van Model 2027.

2.1.1 Huishoudkenmerken

Gegevens over huishoudenssamenstelling (eenouder-moeder/-vader, alleenstaand, paar, overig huishouden of thuiswonend meerderjarig kind), leeftijd, herkomst, WW, ANW, bijstand, AO, ZW, Wachtgeld, pensioen, woonadressen, corporatiewoningen, standplaatsen en bijstandsgegevens kunnen geactualiseerd worden naar 31 december 2025. Net als in voorgaand modeljaar splitsen we het kenmerk herkomst voormalige Sovjet-Unie uit naar vier kenmerken (Vermeulen et al., 2025a). Het kenmerk Student heeft na actualisatie de peildatum 1 oktober 2025. Voor de factor speciaal of praktijkonderwijs wordt gekeken naar mensen die tussen schooljaar 2012/2013 en schooljaar 2024/2025 dit type onderwijs volgden, maar in schooljaar 2025/2026 niet meer. Gegevens over medicijngebruik kunnen geactualiseerd worden naar 2024. Zorgkosten en zorggebruik op persoonsniveau zijn geactualiseerd naar 2024. Voor historische zorgkosten en zorggebruik gebruiken we gegevens van 2014 tot en met 2024.

Voor personen die in 2025 in Nederland zijn gekomen, zijn in dat jaar geen zorggegevens bekend, zij vallen dus niet onder de groep met hoge zorgkosten en/of ggz-kosten. Personen die in 2025 in Nederland zijn gekomen, zijn aan de referentiegroepen ‘medicijnen uit minder dan 4 hoofdgroepen’ en ‘geen gebruik van medicijnen tegen verslaving, depressie en psychose, epilepsie en pijn of bipolaire stoornis’ toegekend. Voor deze personen is immers geen informatie beschikbaar in 2024, het jaar waarop deze kenmerken zijn gebaseerd.

Gegevens van vermogen op huishoudensniveau worden gebaseerd op de schattingsfase en vervolgens omgerekend naar de situatie op het peilmoment van de actualisatiefase. In het gegevensbestand voor de schattingsfase zijn persoonskenmerken omgerekend naar huishoudensniveau, door het aantal personen in een huishouden dat tot de doelpopulatie behoort te delen door het totaal aantal personen in de doelpopulatie in dat huishouden. Koppeling van niet-geactualiseerde gegevens op huishoudensniveau (vermogen) is lastiger, omdat daarbij inconsistenties kunnen optreden. Een huishouden kan van samenstelling gewijzigd zijn. Iemand die op 31 december 2025 alleenstaand is, kan op 1 januari 2024 nog een paar hebben gevormd. Het huishoudvermogen uit 2024 slaat dan op het vermogen van het paar. Om het huishoudvermogen eind 2025 in te schatten is allereerst voor iedereen in 2024 een persoonlijk vermogen berekend. Dit is gedaan door het huishoudvermogen in 2024 te verdelen over de volwassen huishoudleden (met uitzondering van thuiswonende meerderjarige kinderen). Het huishoudvermogen in 2025 is dan de som van de persoonlijke vermogens in 2024 voor de mensen die op 31 december 2025 samen een huishouden vormen. Deze berekeningswijze sluit aan bij de actualisatie van eerdere modeljaren (zie Tempelman et al., 2016 voor meer uitleg). Er blijven huishoudens over waarvoor in het geheel geen gegevens beschikbaar zijn, bijvoorbeeld omdat zij alleenstaand zijn en in 2024 of 2025 zijn geïmmigreerd. Deze huishoudens zijn toegekend aan de referentiegroep ‘geen vermogen’.

2.1.2 Regionale kenmerken

Voor de schatting van Model 2027 werden regionale kenmerken gebruikt met peildatum 1 januari 2024 in de gemeente-indeling van 2024. Voor de bepaling van de budgetten worden die kenmerken, behalve Overlast in de buurt, geactualiseerd naar peilmoment 1 januari 2025, in de gemeente-indeling van 2025. Overlast in de buurt is gebaseerd op de Veiligheidsmonitor, waarvoor de enquête om het jaar wordt afgenomen. Hierdoor wordt Overlast in de buurt alleen in even modeljaren geactualiseerd. De gegevens uit de Veiligheidsmonitor 2025 kwamen dit jaar, net als in andere oneven modeljaren, te laat beschikbaar om te worden gebruikt bij het schatten van de gewichten voor het huidige modeljaar.

2.2 Regulier onderhoud van de volumecomponent

2.2.1 Onderhoud aan huishoudkenmerken

Kenmerken zijn in het geactualiseerde analysebestand doorgaans op precies dezelfde manier gespecificeerd als in de schattingsfase. Er zijn alleen enkele beperkte wijzigingen aan een aantal huishoudkenmerken, vanwege de volgende redenen:

1. het is wenselijk om factoren anders te definiëren;
2. de brongegevens hebben wijzigingen ondergaan.

Wenselijk om factoren anders te definiëren

- Praktijk- en speciaal onderwijs

Deze factor betreft het aantal mensen van 18 jaar tot AOW-leeftijd in het huishouden dat speciaal of praktijkonderwijs heeft gevolgd in het verleden, maar dat nu niet meer doet. In de schattingsfase was dit gebaseerd op degenen die praktijk- of speciaal onderwijs volgden tussen de schooljaren 2010/2011 en 2022/2023 en niet in schooljaar 2023/2024. Het is wenselijk om zo ver mogelijk terug in de tijd te kijken voor de operationalisatie van deze factor, maar de bestanden zijn pas volledig vanaf 2010. Voor de actualisatiefase schuiven wij de periode standaard twee jaar op en houden de lengte ervan gelijk aan de schattingsfase. Voor Model 2027 is het mogelijk om een jaar extra onderwijsvolgers mee te nemen. Het gaat nu dus om mensen in het huishouden die praktijk- en speciaal onderwijs gevolgd hebben tussen schooljaren 2012/2013 en 2024/2025 en niet in schooljaar 2025/2026.

- Human Capital Index

De Human Capital Index is een gecombineerde maat op basis van opleidingsniveau of arbeidsinkomen in de afgelopen vijf jaar. Afhankelijk van de leeftijd van personen wordt gebruikgemaakt van opleidingsniveau of arbeidsverleden. Ook hiervoor geldt dat de onderwijsregistratie nu voor een jaar extra volledig is. De gehanteerde leeftijdsgrens is daarom met een jaar opgeschoven. Dat betekent dat nu onderscheid wordt gemaakt tussen de leeftijdsklassen 19- tot 38-jarigen, 38- tot 52-jarigen en 52 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd. Er wordt uitgegaan van drie leeftijdsgroepen, omdat de kwaliteit en beschikbaarheid van onderwijsgegevens tussen deze groepen verschillen. Voor de jongste groep (19-38 jaar) zijn alle opleidingsniveaus (laag, midden, hoog) gebaseerd op het geregistreerde opleidingsniveau. Voor de middelste groep (38-52 jaar) is enkel het hoge opleidingsniveau gebaseerd op het daadwerkelijke opleidingsniveau, de categorieën laag en midden zijn gebaseerd op het arbeidsverleden. Voor de oudste groep (52 – AOW-gerechtigde leeftijd) zijn alle drie opleidingsniveaus gebaseerd op het arbeidsverleden.

2.2.2 Onderhoud aan regiokenmerken

Dit jaar is er geen onderhoud gepleegd aan de regionale kenmerken. De doorontwikkeling van deze kenmerken vond plaats in Model 2024. Deze staan beschreven in het rapport over de doorontwikkeling van Model 2024 (Vermeulen et al., 2023a).

2.3 Regulier onderhoud van de prijscomponent

De reguliere wijzigingen in de bronbestanden ten aanzien van de bijstandsbestanden in de volumecomponent gelden ook voor de prijscomponent. In het bijzonder is er onderhoud gepleegd aan de HCI-variabele en het kenmerk Praktijk- en speciaal onderwijs, zoals beschreven in de vorige paragraaf.

2.4 Conclusie

Het reguliere onderhoud in de actualisatiefase van Model 2027 bevat enkele kleine aanpassingen. De beschikbaarheid van extra jaren aan gegevens maakt aanpassing van de Human Capital Index en het kenmerk Praktijk- en speciaal onderwijs wenselijk.

3 Ontwikkelingen sinds de actualisatie van Model 2026

Dit hoofdstuk laat zien hoe het bijstandsgebruik en de kenmerken in het verdeelmodel veranderd zijn ten opzichte van het geactualiseerde gegevensbestand voor Model 2026. Voor de volumecomponent vergelijken we daarom voor zover mogelijk cijfers eind 2025 (input voor de actualisatie van Model 2027) met cijfers eind 2024 (input voor de actualisatie van Model 2026). De prijs per uitkering wordt berekend over het hele jaar, dus hiervoor vergelijken we 2025 met 2024.

De volgende paragraaf (3.1) toont ontwikkelingen in bijstandsafhankelijkheid en in de kenmerken op huishoud- en regioniveau die de kans op bijstand verklaren. Paragraaf 3.2 gaat in op ontwikkelingen in de prijs per uitkering. Paragraaf 3.3 concludeert.

3.1 Ontwikkeling in bijstandsafhankelijkheid

Het beroep op een bijstandsuitkering is tussen eind 2024 en eind 2025 constant gebleven. Tabel 3.1 laat zien dat Nederland eind 2025 ongeveer 7,6 miljoen huishoudens telde, exclusief instellingsbewoners, huishoudens met uitsluitend personen boven de AOW-leeftijd of minderjarigen, dak- en thuislozen en huishoudens met uitsluitend loonkostensubsidie. Hun gemiddelde bijstandskans was 4,6 procent, wat gelijk is aan de bijstandskans eind 2024.

Tabel 3.1 Bijstandskans blijft constant op 4,6 procent

Kenmerken	Eind 2025		Eind 2024	
	Aantal hh	Bijstandskans	Aantal hh	Bijstandskans
Totaal	7.596.423	4,6%	7.583.543	4,6%
Huishoudkenmerken				
Huishoudtypen				
Alleenstaande	2.307.174	7,9%	2.301.678	8,0%
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	71.564	21,8%	72.117	22,2%
Eenouder-moeder, jongste kind 5-12	119.763	17,2%	119.040	17,2%
Eenouder-moeder, jongste kind 12-18	118.143	13,2%	117.558	13,6%
Eenouder-moeder, jongste kind 18+	159.601	12,9%	155.729	12,9%
Eenouder-vader, jongste kind tot 5	4.243	6,3%	4.099	5,8%
Eenouder-vader, jongste kind 5-12	16.755	5,8%	16.724	6,1%
Eenouder-vader, jongste kind 12-18	27.364	5,4%	27.304	5,5%
Eenouder-vader, jongste kind 18+	59.153	3,7%	58.108	3,7%
Paar, jongste kind 18-	1.458.463	2,4%	1.466.031	2,4%
Paar, jongste kind 18+	479.864	1,6%	479.317	1,5%
Paar zonder kinderen	1.260.827	1,3%	1.271.400	1,4%
Thuiswonend meerderjarig kind	1.470.855	2,0%	1.451.231	1,9%

Overig huishouden	42.654	4,4%	43.207	4,2%
Leeftijdsgroepen				
Leeftijd 18 tot 20 jaar in hh	412.322	1,4%	414.091	1,2%
Leeftijd 20 tot 25 jaar in hh	1.094.094	2,2%	1.104.956	2,1%
Leeftijd 25 tot 30 jaar in hh	1.018.174	3,4%	1.005.362	3,2%
Leeftijd 30 tot 40 jaar in hh	1.775.696	4,0%	1.765.715	4,0%
Leeftijd 40 tot 50 jaar in hh	1.630.022	4,9%	1.618.299	4,9%
Leeftijd 50 jaar tot AOW-leeftijd in hh	2.583.987	6,4%	2.603.183	6,5%
Woonsituatie				
Corporatiewoning	1.889.727	15,9%	1.879.021	15,9%
Standplaats	13.953	11,7%	14.084	12,2%
Herkomst				
Herkomst Nederland in hh	5.326.510	2,5%	5.371.214	2,5%
Herkomst Turkije in hh	259.730	8,4%	253.196	8,7%
Herkomst Suriname in hh	227.634	7,7%	227.406	7,8%
Herkomst Cariben in hh	119.490	9,4%	118.492	9,5%
Herkomst Marokko in hh	224.653	12,2%	219.733	12,4%
Herkomst Ghana in hh	18.198	9,7%	17.688	10,1%
Herkomst Somalië of Eritrea in hh	39.463	28,4%	36.587	29,0%
Herkomst overig Afrika in hh	169.786	12,3%	164.769	12,5%
Herkomst Afghanistan in hh	29.753	20,4%	28.991	21,6%
Herkomst Irak in hh	37.545	23,3%	36.541	23,9%
Herkomst Syrië in hh	90.561	44,7%	81.172	45,9%
Herkomst Iran in hh	37.413	14,7%	36.070	15,5%
Herkomst China in hh	73.986	2,6%	72.995	2,7%
Herkomst India in hh	50.692	1,0%	48.816	1,1%
Herkomst voormalig Joegoslavië in hh	56.247	7,0%	55.955	7,2%
Herkomst voormalige Sovjet-Unie exclusief Oekraïne, vestiging voor 24 februari 2022 in hh	52.521	6,7%	53.507	6,8%
Herkomst voormalige Sovjet-Unie exclusief Oekraïne, vestiging vanaf 24 februari 2022 in hh	29.361	1,6%	25.603	1,5%
Herkomst Oekraïne, vestiging voor 24 februari 2022 in hh	12.179	3,9%	12.281	4,0%
Herkomst Oekraïne, vestiging vanaf 24 februari 2022 in hh	79.490	0,2%	70.289	0,2%
Herkomst overig Europa in hh	815.782	2,3%	806.957	2,3%
Herkomst overig Azië in hh	355.153	5,0%	355.931	5,0%
Herkomst overig Amerika of Oceanië in hh	202.473	3,5%	196.549	3,6%
Opleidingsniveau				
HCI (human capital index) onbekend in hh	675.397	5,7%	646.476	5,3%
HCI laag in hh	1.937.798	14,1%	1.973.602	14,2%

HCI midden/hoog in hh	5.831.873	0,9%	5.826.460	0,9%
(V)SO/PrO in hh	158.558	8,9%	146.176	8,6%
Gezondheid				
Zorgkosten boven € 5.000 in hh	1.045.375	7,9%	845.507	8,2%
Zorgkosten boven de € 5.000 in verleden in hh	2.768.738	6,6%	2.683.560	6,6%
Gebruik ggz-zorg in hh	805.953	8,0%	728.883	8,7%
Gebruik ggz-zorg in verleden in hh	2.745.502	7,2%	2.386.527	6,9%
Gebruik medicijn tegen verslaving in hh	61.382	14,1%	44.865	17,0%
Gebruik medicijn tegen depressie in hh	682.690	8,6%	669.508	8,8%
Gebruik medicijn tegen psychose in hh	210.493	14,8%	212.094	15,0%
Gebruik medicijn tegen epilepsie en pijn in hh	239.609	12,8%	247.029	13,1%
Gebruik minder dan 4 medicijngroepen in hh	6.984.083	3,8%	6.978.882	3,8%
Gebruik 4 tot 6 medicijngroepen in hh	951.119	7,2%	945.692	7,3%
Gebruik 6 tot 8 medicijngroepen in hh	294.309	10,4%	290.399	10,7%
Gebruik 8 of meer medicijngroepen in hh	76.093	14,0%	74.435	14,2%
Bovengemiddelde kosten huisarts in hh	2.545.455	6,0%	2.484.933	6,0%
Ziekenhuiskosten in hh	4.752.428	5,0%	4.530.665	4,9%
Gebruik van hulpmiddel in hh	997.716	6,5%	926.492	6,6%
Stapeling van problematiek				
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh in hh & 50 tot AOW-leeftijd in hh	365.386	21,2%	355.584	21,5%
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & gezondheidsproblemen in hh	437.649	18,4%	422.014	18,9%
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	843.035	17,7%	851.795	17,9%
Uitgevallen student & psychproblematiek in hh	119.771	6,2%	108.913	6,3%
Niet-rechthebbenden				
Alleenstaande, vermogen > € 7.605 (2023), € 7.575 (2024)	854.474	1,7%	816.056	1,4%
Alleenstaande, vermogen t/m € 7.605 (2023), € 7.575 (2024) & overwaarde > € 64.100 (2023), € 63.900 (2024)	116.363	1,7%	116.382	1,8%
Paar/eenouder, vermogen > € 15.210 (2023), € 15.150 (2024)	3.171.936	0,5%	3.128.504	0,4%
Paar/eenouder, vermogen t/m € 15.210 (2023), € 15.150 (2024) & overwaarde > € 64.100 (2023), € 63.900 (2024)	708.000	0,7%	729.343	0,6%
Student (mbo/hbo/wo) in hh	1.023.227	0,6%	1.044.306	0,5%
WW-uitkering in hh	164.826	1,2%	151.058	1,2%
AO-uitkering (15-80% of onbekend) in hh	95.731	1,5%	97.270	1,5%
AO-uitkering (80-100%) in hh	567.272	2,8%	554.668	2,7%
ANW-uitkering in hh	16.569	0,6%	17.512	0,6%
Ziektewetuitkering of wachtgeld in hh	119.610	2,4%	114.210	2,5%
Pensioenuitkering in hh	358.554	2,2%	366.784	2,3%

Regiokenmerken				
Relatief weinig personen werken onder niveau in PC4-gebied	1.086.682	5,2%	1.043.521	5,5%
Relatief veel personen werken onder niveau in PC4-gebied	846.881	5,2%	970.866	5,3%
Relatief weinig beschikbaarheid van werk in PC4-gebied	1.065.448	4,7%	1.038.801	4,8%
Relatief veel beschikbaarheid van werk in PC4-gebied	1.214.273	4,9%	1.222.165	4,8%
Buurteffecten				
Relatief weinig inwoners in buurt voor wie werken niet de norm is	908.330	1,3%	882.968	1,3%
Relatief veel inwoners in buurt voor wie werken niet de norm is	1.009.909	12,2%	1.040.115	12,1%
Relatief weinig overlast in de buurt	1.084.782	1,9%	1.081.304	1,9%
Relatief veel overlast in de buurt	1.430.442	8,4%	1.426.410	8,5%

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De tabel geeft het aantal huishoudens en de kans op bijstand weer naar achtergrondkenmerken voor de jaren 2025 en 2024 (peildatum eind december). Bij de regiokenmerken spreken we over relatief weinig/veel wanneer het kenmerk een standaarddeviatie lager/hoger scoort dan het gemiddelde.

Huishoudkenmerken

Tabel 3.1 laat zien dat de feitelijke bijstandskansen naar type huishouden tussen eind 2024 en eind 2025 over het algemeen stabiel zijn. Er zijn echter enkele kenmerken die substantieel veranderen vergeleken met 2024. Zo neemt het aantal huishoudens met zorgkosten boven € 5.000 sterk toe, terwijl de bijstandskans van deze groep licht daalt. Dat de groep met hoge zorgkosten stijgt hangt onder meer samen met de prijsontwikkeling in de zorg en met het feit dat de Zvw-zorgkosten dit jaar wel konden worden geactualiseerd,[2] in tegenstelling tot vorig jaar. Ook neemt het aantal huishoudens met huidig ggz-gebruik en ggz-gebruik in het verleden toe. Hierbij spelen zowel de invoering van het zorgprestatiemodel (ZPM, zie Vermeulen et al., 2025a), de mogelijkheid om zorgkosten te actualiseren als een toename van het ggz-gebruik een rol. Met de invoering van het ZPM worden ggz-kosten vanaf 2022 per consult toegerekend, terwijl voorheen de kosten van een volledige DBC werden toegerekend aan het jaar waarin deze startte. Bij huishoudens met huidig ggz-gebruik daalt de bijstandskans procentueel ongeveer even sterk als de groep in omvang toeneemt. Bij huishoudens met ggz-gebruik in het verleden stijgen zowel de omvang van de groep als de bijstandskans.

Daarnaast neemt het aantal huishoudens met gebruik van geneesmiddelen tegen verslaving relatief sterk toe. Deze stijging hangt mogelijk samen met een toename van het gebruik van middelen bij nicotineafhankelijkheid. Landelijke cijfers laten in 2024 een piek zien in het gebruik van stoppen-met-rokenmiddelen (SFK, 2026).

[2] Het gebruikelijke peilmoment voor de zorgkosten loopt een jaar achter op de andere kenmerken in het model. Dit jaar betekent dit dat we de zorgkosten uit 2024 gebruiken in de actualisatie. Vorig jaar was het echter niet mogelijk om de zorgkosten uit de schattingsfase te actualiseren. Hierdoor gebruikten we in de actualisatiefase van Model 2026 zorgkosten uit 2022. Vergeleken met vorig modeljaar is er dus een verschil van twee jaar tussen de peilmomenten van zorgkosten.

Regiokenmerken

Onderaan in Tabel 3.1 zijn de regionale kenmerken uit de volumecomponent opgenomen. Per kenmerk toont deze tabel de feitelijke bijstandskans voor huishoudens die hierop meer dan een standaarddeviatie lager of hoger scoren dan het gemiddelde. Ofwel, de tabel toont de bijstandskans van huishoudens in gebieden die relatief laag of hoog scoren op het betreffende regionale kenmerk.

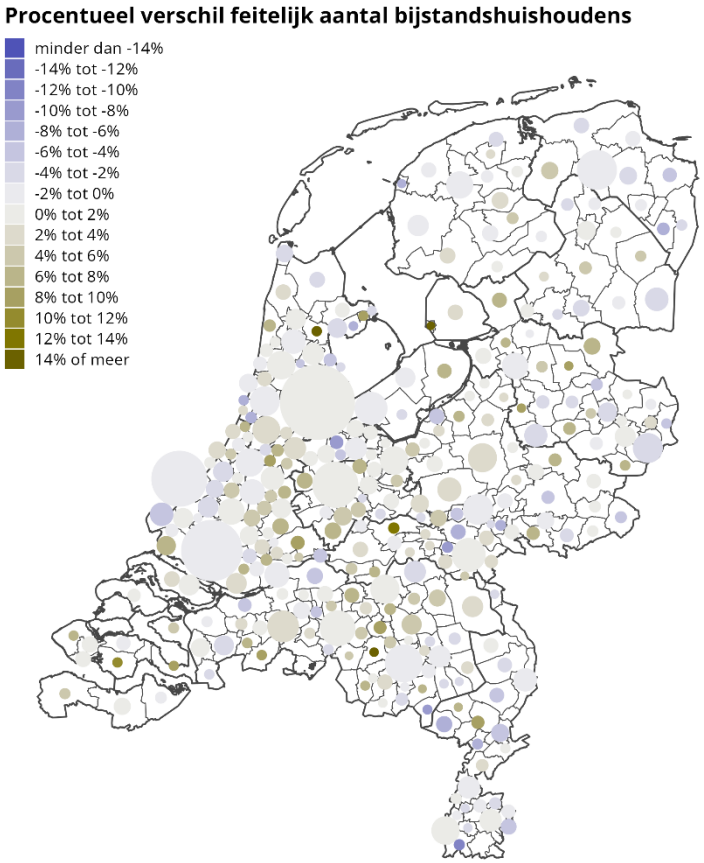
Doorgaans zien we verschillen in bijstandskansen die we verwachten wanneer we PC4-gebieden of buurten vergelijken die relatief laag of hoog scoren op regionale kenmerken. Zo heeft een buurt met relatief veel overlast een bijstandskans van 8,4 procent en een buurt met relatief weinig overlast een bijstandskans van 1,9 procent in 2025. In PC4-gebieden met relatief veel beschikbaarheid van werk is de kans op bijstand met 4,9 procent vrijwel gelijk aan die in PC4-gebieden met relatief weinig beschikbaarheid van werk, waar de bijstandskans 4,7 procent bedraagt. Dit komt waarschijnlijk omdat in stedelijke locaties met een hoge beschikbaarheid van werk veel huishoudens wonen met kenmerken die een hoge bijstandskans voorspellen.

Ruimtelijk beeld

Figuur 3.1 laat zien dat het aantal bijstandshuishoudens bij een meerderheid van de gemeenten is gestegen.[3] Gemiddeld gaat het om een toename van het aantal bijstandshuishoudens met één procent. In het noorden en dan in het bijzonder in Groningen (-1%) en in Limburg (-1,1%) daalt het aantal bijstandshuishoudens. In de overige landsdelen stijgt het aantal bijstandshuishoudens gemiddeld. In Zeeland (2,7%) en Utrecht (2,0%) is deze stijging het grootst. Kleinere tot middelgrote gemeenten, vooral die in het westen en zuiden van het land, kennen relatief vaak een (bovengemiddelde) stijging van het aantal bijstandshuishoudens.

[3] Door een stijging in het totaal aantal huishoudens zien we een lichte daling in de gemiddelde bijstandskans. Het totaal aantal bijstandshuishoudens stijgt daarentegen wel.

Figuur 3.1 De feitelijke bijstandsafhankelijkheid neemt in een groot deel van de gemeenten licht toe

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont per gemeente het verschil tussen het feitelijke aantal bijstandshuishoudens eind december 2025 en eind december 2024, uitgedrukt als percentage van het feitelijke aantal bijstandshuishoudens eind december 2024. Dit zijn de cijfers die respectievelijk voor de actualisatie van Model 2027 en de actualisatie van Model 2026 worden gebruikt. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2026. In enkele gemeenten is het aantal bijstandshuishoudens minder dan tien waardoor de ontwikkeling niet kan worden weergegeven.

3.2 Ontwikkeling in de prijs per uitkering

Tabel 3.2 toont per achtergrondkenmerk het aantal feitelijke bijstandshuishoudens, de gemiddelde feitelijke prijs per uitkering en de fractie ten opzichte van de norm. De cijfers hebben betrekking op een geheel jaar uitkering. We sluiten voor het peilmoment van de normbedragen aan bij het peiljaar van de daadwerkelijke bijstandsbedragen die huishoudens ontvangen. Voor het berekenen van de fractie kijken we dus naar normbedragen uit juli 2025, zodat de teller en de noemer van deze fractie een consistent peilmoment hebben. Hetzelfde geldt voor de cijfers uit 2024, daar berekenen we de fractie met normbedragen uit juli 2024.

Tabel 3.2 De gemiddelde prijs stijgt van 17 naar 18 duizend euro per uitkering

	2025			2024		
	Aantal hh	Gemiddelde prijs	Fractie van het normbedrag	Aantal hh	Gemiddelde prijs	Fractie van het normbedrag
Totaal	**350.823/ 347.445**	**18.019**	**0,86**	**350.337/ 347.097**[4]	**16.958**	**0,87**
Huishoudkenmerken						
Huishoudtypen						
Alleenstaande of eenouder-vader	184.724	18.386	0,89	187.733	17.292	0,89
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	15.338	17.973	0,86	15.716	16.987	0,87
Eenouder-moeder, jongste kind 5+	56.351	17.556	0,87	56.065	16.527	0,87
Paar met kinderen	43.233	22.135	0,82	41.918	20.487	0,82
Paar zonder kinderen of overig huishouden	18.755	20.014	0,74	19.378	18.695	0,75
Thuiswonend meerderjarig kind	29.044	9.198	0,82	26.287	8.559	0,82
Leeftijdsgroepen						
Leeftijd 18 tot 25 jaar in hh	28.623	11.808	0,80	27.524	11.384	0,81
Leeftijd 25 tot 30 jaar in hh	33.499	17.135	0,82	31.679	16.170	0,83
Leeftijd 30 tot 40 jaar in hh	69.917	18.552	0,84	69.290	17.400	0,85
Leeftijd 40 tot 50 jaar in hh	80.266	19.221	0,85	79.555	17.980	0,86
Leeftijd 50 jaar tot AOW-leeftijd in hh	165.644	18.970	0,87	168.819	17.750	0,87
Woonsituatie						
Corporatiewoning of standplaats	299.344	18.406	0,87	298.620	17.302	0,87
Herkomst						
Herkomst overig in hh	192.811	17.321	0,85	196.130	16.346	0,85
Herkomst Turkije in hh	21.804	18.257	0,87	21.846	17.219	0,87
Herkomst Suriname in hh	17.303	17.824	0,87	17.568	16.843	0,87
Herkomst Marokko in hh	27.231	18.720	0,87	27.028	17.636	0,87
Herkomst overig Afrika in hh	20.638	18.823	0,87	20.253	17.822	0,88
Herkomst Midden-Oosten in hh	60.043	19.812	0,89	57.143	18.496	0,89
Opleidingsniveau						
HCI (human capital index) onbekend in hh	37.938	17.988	0,85	34.169	16.772	0,86
HCI laag in hh	272.380	18.481	0,87	277.931	17.362	0,87
HCI midden/hoog in hh	53.708	15.989	0,78	50.736	15.030	0,78

4 Niet voor ieder huishouden dat bijstand ontvangt is een bijstandsbedrag of bijstandsduur bekend. Wanneer we alle huishoudens die bijstand ontvangen meetellen, geeft dit 350.337 huishoudens op 31 december 2024 en 350.823 huishoudens op 31 december 2025. Wanneer we de huishoudens met ontbrekend bedrag of duur niet meetellen, resulteert dit in 347.097 huishoudens op 31 december 2024 en 347.445 huishoudens op 31 december 2025. De cijfers in deze tabel zijn gebaseerd op het bestand waarin deze huishoudens niet meetellen. Dit is ook het bestand waarop we de prijscomponent schatten.

Gezondheid						
Gebruik ggz- zorg in hh	63.985	17.245	0,85	62.521	16.435	0,85
Medicijnen tegen depressie in hh	58.316	17.811	0,84	58.474	16.774	0,85
Stapeling van problematiek						
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	148.404	18.496	0,86	151.449	17.379	0,86
Overige uitkeringen						
WW-uitkering in hh	1.979	10.064	0,43	1.795	9.479	0,44
AO-uitkering (15-80% of onbekend) in hh	1.423	10.785	0,49	1.434	10.191	0,51
AO-uitkering (80-100%) in hh	15.624	8.191	0,36	14.933	7.712	0,36
ANW-uitkering in hh	106	10.760	0,48	104	10.177	0,48
Ziektewetuitkering, wachtgeld in hh	2.875	9.250	0,40	2.837	8.700	0,40
Pensioenuitkering in hh	7.951	15.141	0,73	8.433	14.161	0,72
Loonkostensubsidie						
Loonkostensubsidie	4.361	11.658	0,52	3.919	10.844	0,52

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

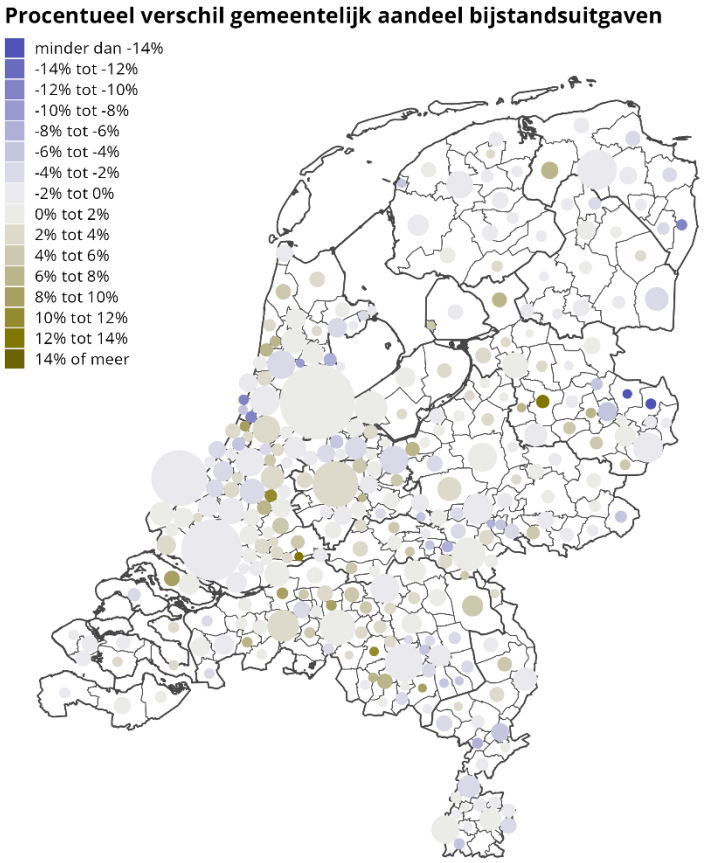
Noot: De tabel geeft per achtergrondkenmerk het aantal huishoudens, de gemiddelde prijs per uitkering en de fractie ten opzichte van de norm. De prijs per uitkering en de fractie van het normbedrag zijn gecorrigeerd voor uitkeringen aan AOW-gerechtigden en elders verzorgden, opgehoogd naar een geheel jaar uitkering en gemaximeerd op het normbedrag voor het huishouden. Dat sluit aan bij de uitkomstmaat die vanaf model 2019 voor de prijscomponent is gebruikt.

Tabel 3.2 laat zien dat er tussen Model 2026 en Model 2027 geen opvallende ontwikkelingen zijn in de prijs per uitkering. De grootste daling is zichtbaar bij huishoudens met een arbeidsongeschiktheidsuitkering van 15 tot 80 procent: de gemiddelde fractie van het normbedrag daalt met 3,5 procent. Dit betreft echter een relatief kleine groep huishoudens.

Ruimtelijk beeld

Figuur 3.2 laat het procentuele verschil zien in de bijstandsuitgaven in 2025 en 2024. Het gaat hier om uitgavenaandelen waardoor veranderingen in uitgaven op macroniveau geen rol spelen. De gemeentelijke aandelen in de bijstandsuitgaven zijn relatief sterk gegroeid in Utrecht en in kleinere tot middelgrote gemeenten – vooral die in Zuid-Holland en Noord-Brabant. In het noorden en in Limburg dalen de gemeentelijke uitgavenaandelen licht. Daarmee komt het beeld grosso modo overeen met het beeld in Figuur 3.1, al komen er ook gemeenten voor waar de uitgaven stijgen terwijl het aantal bijstandshuishoudens daalt en vice versa.

Figuur 3.2 Het aandeel van de bijstandsuitgaven groeit vooral in Utrecht en kleine en middelgrote gemeenten en daalt in het noorden en Limburg

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont per gemeente het verschil tussen het aandeel bijstandsuitgaven in 2025 en in 2024, uitgedrukt als percentage van het aandeel bijstandsuitgaven in 2024. Dit zijn de cijfers die respectievelijk voor de actualisatie van Model 2027 en de actualisatie van Model 2026 worden gebruikt. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2026.

3.3 Conclusies

De gemiddelde bijstandskans blijft tussen eind 2024 en eind 2025 gelijk op 4,6 procent. De verschillen in de feitelijke bijstandskansen naar type huishouden en regiokenmerken zijn tussen eind 2024 en eind 2025 over het algemeen stabiel. De gemiddelde prijs stijgt van 17 naar 18 duizend euro per uitkering. Het aandeel van de bijstandsuitgaven groeit vooral in kleinere gemeenten en daalt in grote steden. Dit komt overeen met de lichte stijging van de bijstandsafhankelijkheid in veel kleinere gemeenten.

4 Geactualiseerde voorspelling

Dit hoofdstuk presenteert de geactualiseerde voorspelling van Model 2027. Ook tonen we enkele plausibiliteits-toetsen zoals de afwijking in het aantal voorspelde en daadwerkelijke bijstandshuishoudens, de afwijking in euro's van de budgetten met de feitelijke uitgaven van gemeenten in 2025 en de budgetmutaties ten opzichte van Model 2026. De volgende paragraaf gaat in op de resultaten van de geactualiseerde voorspelling van de volume-component. De daaropvolgende paragraaf gaat in op de resultaten van de geactualiseerde voorspelling van de prijscomponent. Paragraaf 4.3 toetst de uitkomsten op plausibiliteit. De laatste paragraaf concludeert.

In de voorgaande modeljaren bevatte dit hoofdstuk ook een paragraaf met een verklarende analyse van de budgetmutaties. Deze analyse is destijds geïntroduceerd om onder meer inzichtelijk te maken hoe veranderingen in de regiokenmerken doorwerken in de budgetmutaties. Sinds de doorontwikkeling van het model in 2024 is de meerwaarde van deze analyse echter beperkt, omdat de regiokenmerken aanzienlijk stabieler zijn. De analyse wijst namelijk telkens op veranderingen in huishoudkenmerken als belangrijkste verklaring voor budgetmutaties, zonder inzichtelijk te maken om welke verandering het gaat. Daarom bevat dit rapport geen verklarende analyse meer. Omdat de verklarende analyse vanaf dit modeljaar vervalt, laten we nog eenmalig in Bijlage B zien dat er nauwelijks verschillen zijn in de regiokenmerken vergeleken met het vorige modeljaar.

4.1 Volumecomponent

Om de voorspelde bijstandskans te berekenen worden de gewichten van het schattingsmodel voor de volume-component (Bijlage C van Vermeulen et al., 2026a) vermenigvuldigd met de kenmerken in het geactualiseerde bestand. Dit geeft voor elk huishouden op 31 december 2025 een bijstandskans. Tabel 4.1 bevat het aantal huishoudens en de bijbehorende werkelijke en voorspelde bijstandskans, uitgesplitst naar achtergrondkenmerken.

Verschillen tussen de voorspelde en werkelijke bijstandskans op macroniveau kunnen een aantal oorzaken hebben. Allereerst zijn de gewichten geschat op het bestand begin 2024. De samenstelling van een groep huishoudens kan sinds die tijd gewijzigd zijn. Substantiële wijzigingen kunnen leiden tot een afwijking tussen de voorspelde en de werkelijke bijstandskans. Verschillen kunnen ook ontstaan door gemeentelijk beleid en uitvoering.

Een andere mogelijke oorzaak van verschillen tussen de voorspelde en werkelijke bijstandskans op macroniveau is de actualisatie zelf. Deze verschillen ontstaan doordat niet alle gegevens geactualiseerd kunnen worden en dus verschillende peilmomenten worden gehanteerd. Dit komt bijvoorbeeld voor bij de HCI. Er zijn in de actualisatie meer mensen met een onbekend opleidingsniveau, omdat volledige actualisatie niet mogelijk is. Meer mensen worden aan de groep 'HCI onbekend' toegekend en daardoor verandert de bijstandskans van de mensen die wel zijn ingedeeld.

Dit speelt ook bij kenmerken voor niet-rechthebbenden, zoals vermogen en overwaarde. Doordat vermogensgegevens dateren van 1 januari 2024 is een fictief persoonlijk vermogen berekend. Daardoor kan het zijn dat mensen eind 2025 onterecht als (niet-)rechthebbende worden gezien. Ook bij zorgkosten en medicijngebruik speelt de aansluiting tussen schatting en actualisatie mee, omdat zorgkosten en medicijngebruik zijn gebaseerd op het jaar 2024. Migranten die zich in 2025 in Nederland vestigden, hebben bijvoorbeeld een relatief grote bijstandskans, maar nog (deels) onbekende zorgkosten.

Verder is het bijstandsverdeelmodel geen macromodel en het is dan ook niet ontwikkeld met het doel om goede voorspellingen op macroniveau te maken. Ramingen van de ontwikkeling in bijstandsgebruik op macroniveau komen immers van het Centraal Planbureau, terwijl het bij het bijstandsverdeelmodel gaat om verschillen in bijstandsafhankelijkheid tussen gemeenten. Ontwikkelingen op macroniveau hebben daar geen directe invloed op. Indirect kunnen er natuurlijk wel gevolgen zijn, bijvoorbeeld als bepaalde groepen huishoudens of regio's relatief hard door conjuncturele ontwikkelingen worden getroffen (ten opzichte van andere huishoudtypen of regio's) en een gemeente relatief veel van deze huishoudens huisvest of in een relatief hard getroffen regio ligt.

Tabel 4.1 laat zien dat de voorspelde bijstandskans met 4,7 procent hoger ligt dan de werkelijke bijstandskans van 4,6 procent. Het verschil van 0,1 procentpunt is beperkt en even groot als bij Model 2026, toen de voorspelde bijstandskans met 4,5 procent juist iets lager lag dan de werkelijke bijstandskans van 4,6 procent. In de daaraan voorafgaande modeljaren was het verschil groter. Bij Model 2025 bedroeg de voorspelde bijstandskans 5,0 procent, tegenover een werkelijke bijstandskans van 4,7 procent. Bij Model 2024 was dit respectievelijk 5,5 en 4,8 procent en bij Model 2023 5,7 en 5,2 procent.

Tabel 4.1 De voorspelde bijstandskans ultimo 2025 is hoger dan de werkelijke bijstandskans

Kenmerken	Aantal hh	Werkelijke bijstandskans	Voorspelde bijstandskans
Totaal	7.596.423	4,6%	4,7%
Huishoudkenmerken			
Huishoudtypen			
Alleenstaande	2.307.174	7,9%	8,1%
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	71.564	21,8%	21,8%
Eenouder-moeder, jongste kind 5-12	119.763	17,2%	16,9%
Eenouder-moeder, jongste kind 12-18	118.143	13,2%	13,3%
Eenouder-moeder, jongste kind 18+	159.601	12,9%	12,8%
Eenouder-vader, jongste kind tot 5	4.243	6,3%	6,6%
Eenouder-vader, jongste kind 5-12	16.755	5,8%	6,0%
Eenouder-vader, jongste kind 12-18	27.364	5,4%	5,6%
Eenouder-vader, jongste kind 18+	59.153	3,7%	3,7%
Paar, jongste kind 18-	1.458.463	2,4%	2,6%
Paar, jongste kind 18+	479.864	1,6%	1,5%
Paar zonder kinderen	1.260.827	1,3%	1,4%
Thuiswonend meerderjarig kind	1.470.855	2,0%	2,0%
Overig huishouden	42.654	4,4%	4,7%
Leeftijdsgroepen			
Leeftijd 18 tot 20 jaar in hh	412.322	1,4%	1,2%
Leeftijd 20 tot 25 jaar in hh	1.094.094	2,2%	2,4%
Leeftijd 25 tot 30 jaar in hh	1.018.174	3,4%	3,5%
Leeftijd 30 tot 40 jaar in hh	1.775.696	4,0%	4,1%
Leeftijd 40 tot 50 jaar in hh	1.630.022	4,9%	5,0%
Leeftijd 50 jaar tot AOW-leeftijd in hh	2.583.987	6,4%	6,4%

Woonsituatie			
Corporatiewoning	1.889.727	15,9%	16,1%
Standplaats	13.953	11,7%	12,5%
Herkomst			
Herkomst Nederland in hh	5.326.510	2,5%	2,5%
Herkomst Turkije in hh	259.730	8,4%	8,8%
Herkomst Suriname in hh	227.634	7,7%	7,7%
Herkomst Cariben in hh	119.490	9,4%	9,6%
Herkomst Marokko in hh	224.653	12,2%	12,1%
Herkomst Ghana in hh	18.198	9,7%	10,9%
Herkomst Somalië of Eritrea in hh	39.463	28,4%	29,3%
Herkomst overig Afrika in hh	169.786	12,3%	12,9%
Herkomst Afghanistan in hh	29.753	20,4%	22,6%
Herkomst Irak in hh	37.545	23,3%	24,2%
Herkomst Syrië in hh	90.561	44,7%	47,2%
Herkomst Iran in hh	37.413	14,7%	16,3%
Herkomst China in hh	73.986	2,6%	3,0%
Herkomst India in hh	50.692	1,0%	1,3%
Herkomst voormalig Joegoslavië in hh	56.247	7,0%	7,2%
Herkomst voormalige Sovjet-Unie exclusief Oekraïne vestiging voor 24 februari 2022 in hh	52.521	6,7%	7,0%
Herkomst voormalige Sovjet-Unie exclusief Oekraïne vestiging vanaf 24 februari 2022 in hh	29.361	1,6%	1,2%
Herkomst Oekraïne vestiging voor 24 februari 2022 in hh	12.179	3,9%	4,0%
Herkomst Oekraïne vestiging vanaf 24 februari 2022 in hh	79.490	0,2%	0,1%
Herkomst overig Europa in hh	815.782	2,3%	2,5%
Herkomst overig Azië in hh	355.153	5,0%	5,1%
Herkomst overig Amerika of Oceanië in hh	202.473	3,5%	3,9%
Opleidingsniveau			
HCI (human capital index) onbekend in hh	675.397	5,7%	6,3%
HCI laag in hh	1.937.798	14,1%	14,8%
HCI midden/hoog in hh	5.831.873	0,9%	0,9%
(V)SO/PrO in hh	158.558	8,9%	8,3%
Gezondheid			
Zorgkosten boven € 5.000	1.045.375	7,9%	7,9%
Zorgkosten boven de € 5.000 in verleden in hh	2.768.738	6,6%	6,6%
Gebruik ggz-zorg in hh	805.953	8,0%	8,0%
Gebruik ggz-zorg in verleden in hh	2.745.502	7,2%	7,4%
Gebruik medicijn tegen verslaving in hh	61.382	14,1%	14,0%
Gebruik medicijn tegen depressie in hh	682.690	8,6%	8,4%
Gebruik medicijn tegen psychose in hh	210.493	14,8%	14,4%
Gebruik medicijn tegen epilepsie en pijn in hh	239.609	12,8%	12,5%

Gebruik minder dan 4 medicijngroepen in hh	6.984.083	3,8%	3,9%
Gebruik 4 tot 6 medicijngroepen in hh	951.119	7,2%	7,2%
Gebruik 6 tot 8 medicijngroepen in hh	294.309	10,4%	10,3%
Gebruik 8 of meer medicijngroepen in hh	76.093	14,0%	13,8%
Bovengemiddelde kosten huisarts in hh	2.545.455	6,0%	6,0%
Ziekenhuiskosten in hh	4.752.428	5,0%	5,1%
Gebruik van hulpmiddel in hh	997.716	6,5%	6,5%
Stapeling van problematiek			
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & 50 tot AOW-leeftijd in hh	365.386	21,2%	21,1%
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & gezondheidsproblemen in hh	437.649	18,4%	18,5%
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen[a] in hh	843.035	17,7%	18,0%
Uitgevallen student & psychproblematiek in hh	119.771	6,2%	6,1%
Niet-rechthebbenden			
Alleenstaande, vermogen > € 7.575	854.474	1,7%	1,6%
Alleenstaande, vermogen t/m € 7.575 & overwaarde > € 63.900	116.363	1,7%	1,8%
Paar/eenouder, vermogen > € 15.150	3.171.936	0,5%	0,4%
Paar/eenouder, vermogen t/m € 15.150 & overwaarde > € 63.900	708.000	0,7%	0,6%
Student (mbo/hbo/wo) in hh	1.023.227	0,6%	0,6%
WW-uitkering in hh	164.826	1,2%	1,1%
AO-uitkering (15-80% of onbekend) in hh	95.731	1,5%	1,2%
AO-uitkering (80-100%) in hh	567.272	2,8%	2,4%
ANW-uitkering in hh	16.569	0,6%	0,6%
Ziektewetuitkering of wachtgeld in hh	119.610	2,4%	1,7%
Pensioenuitkering in hh	358.554	2,2%	2,3%
Regiokenmerken			
Relatief weinig personen werken onder niveau in PC4-gebied	1.086.682	5,2%	5,5%
Relatief veel personen werken onder niveau in PC4-gebied	846.881	5,2%	5,3%
Relatief weinig beschikbaarheid van werk in PC4-gebied	1.065.448	4,7%	4,8%
Relatief veel beschikbaarheid van werk in PC4-gebied	1.214.273	4,9%	4,9%
Buurteffecten			
Relatief weinig inwoners in buurt voor wie werken niet de norm is	908.330	1,3%	1,5%
Relatief veel inwoners in buurt voor wie werken niet de norm is	1.009.909	12,2%	12,5%
Relatief weinig overlast in de buurt	1.084.782	1,9%	1,9%
Relatief veel overlast in de buurt	1.430.442	8,4%	8,7%

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De tabel laat het aantal huishoudens en de werkelijke kans op bijstand op peildatum 31 december 2025 zien. Daarnaast is de voorspelde kans op bijstand, berekend door toepassing van de gewichten uit het schattingsmodel voor de volumecomponent van Model 2027 op het geactualiseerde analysebestand met peildatum 31 december 2025, weergegeven. De cijfers zijn uitgesplitst naar achtergrondkenmerken van huishoudens. [a]Definitie gezondheidsproblemen: persoon in huishoudens heeft minstens 1 van de volgende kenmerken: heeft zorgkosten boven € 5.000, maakt gebruik van GGZ-zorg, van medicijnen tegen verslaving, depressie, psychose of epilepsie en pijn, of maakt gebruik van 4 of meer medicijngroepen.

Ook voor de meeste groepen geldt dat de voorspelde bijstandskans dichtbij de werkelijke bijstandskans ligt. Er zijn echter uitzonderingen: net als in eerdere modeljaren is de voorspelde bijstandskans relatief klein vergeleken met de werkelijke bijstandskans voor huishoudens met 18-20-jarigen en huishoudens waarin minstens één persoon een Ziektewetuitkering of wachtgeld ontvangt. Daarnaast zien we, net als vorig modeljaar, een relatief lage voorspelde kans bij huishoudens met een AO-percentage van 15 tot 80 procent. Bij huishoudens met 18-20-jarigen valt daarnaast op dat de voorspelde bijstandskans lager ligt dan de werkelijke bijstandskans.

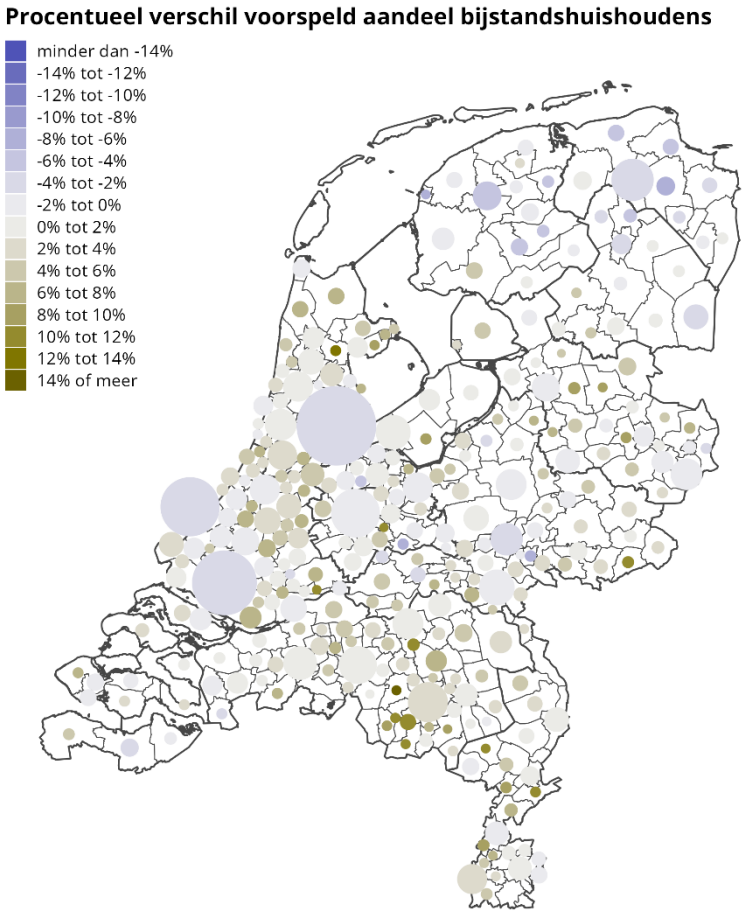
Verder zit er een relatief groot verschil tussen de werkelijke en voorspelde bijstandskans voor de groep uit de voormalige Sovjet-Unie (exclusief Oekraïne), die zich vanaf 24 februari 2022 in Nederland heeft gevestigd. De werkelijke bijstandskans bedraagt voor deze groep 1,6 procent en de voorspelde bijstandskans 1,2 procent. Ook voor personen uit Oekraïne die zich vanaf 24 februari 2022 in Nederland hebben gevestigd, ligt de werkelijke bijstandskans hoger dan de voorspelde bijstandskans: respectievelijk 0,2 en 0,1 procent.

Ruimtelijk beeld

De procentuele ontwikkeling in het voorspeld aandeel bijstandshuishoudens is in de grote steden (met 250.000 of meer inwoners) en het noorden van het land kleiner, zie Figuur 4.1.[5] In beide gevallen gaat het om een daling van gemiddeld 2 procent. In niet-stedelijke gemeenten (minder dan 40.000 inwoners) in het midden en zuiden van het is de procentuele ontwikkeling in het voorspeld aandeel bijstandshuishoudens het grootst. Het voorspeld aandeel bijstandshuishoudens stijgt in Limburg (gemiddeld 2,6%), terwijl het aantal bijstandshuishoudens en het uitgavenaandeel er daalde.

[5] Sinds vorig jaar rapporteren we de ontwikkeling in het voorspeld aandeel bijstandshuishoudens. In de jaren daarvoor rapporteerden we het procentueel verschil voorspeld aantal bijstandshuishoudens. Hier speelt echter de macro-ontwikkeling van het voorspelde aantal bijstandshuishoudens doorheen, waardoor het procentueel verschil voorspeld aandeel bijstandshuishoudens inzichtelijker is.

Figuur 4.1 Voorspelde bijstandsafhankelijkheid daalt sterker in grote steden en het noorden van het land

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont het procentuele verschil tussen het voorspelde aandeel huishoudens met bijstand o.b.v. de volumecomponent van Model 2026 en het voorspelde aandeel huishoudens met bijstand o.b.v. de volumecomponent van Model 2027, beide na actualisatie van de gegevens naar respectievelijk ultimo 2024 en ultimo 2025. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2026.

4.2 Prijscomponent

Om de voorspelde fractie van het normbedrag te berekenen worden de gewichten van het schattingsmodel voor de prijscomponent (Bijlage C van Vermeulen et al., 2026a) vermenigvuldigd met de kenmerken in het geactualiseerde bestand. Tabel 4.2 laat zien dat de voorspelde prijsfracties vrijwel gelijk zijn aan de werkelijke prijsfracties.

Tabel 4.2 Voorspelde fracties ultimo 2025 vrijwel gelijk aan de werkelijke fracties

	Aantal hh	Werkelijke fractie van het normbedrag	Voorspelde fractie van het normbedrag
Totaal	347.445	0,86	0,87
Huishoudkenmerken			
Huishoudtypen			
Alleenstaande of eenouder-vader	184.724	0,89	0,90
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	15.338	0,86	0,88
Eenouder-moeder, jongste kind 5+	56.351	0,87	0,87
Paar met kinderen	43.233	0,82	0,81
Paar zonder kinderen of overig huishouden	18.755	0,74	0,75
Thuiswonend meerderjarig kind	29.044	0,82	0,88
Leeftijdsgroepen			
Leeftijd 18 tot 25 jaar in hh	28.623	0,80	0,89
Leeftijd 25 tot 30 jaar in hh	33.499	0,82	0,86
Leeftijd 30 tot 40 jaar in hh	69.917	0,84	0,85
Leeftijd 40 tot 50 jaar in hh	80.266	0,85	0,86
Leeftijd 50 jaar tot AOW-leeftijd in hh	165.644	0,87	0,87
Woonsituatie			
Corporatiewoning of standplaats	299.344	0,87	0,88
Herkomst			
Herkomst overig in hh	192.811	0,85	0,86
Herkomst Turkije in hh	21.804	0,87	0,88
Herkomst Suriname in hh	17.303	0,87	0,89
Herkomst Marokko in hh	27.231	0,87	0,88
Herkomst overig Afrika in hh	20.638	0,87	0,88
Herkomst Midden-Oosten in hh	60.043	0,89	0,89
Opleidingsniveau			
HCI (human capital index) onbekend in hh	37.938	0,85	0,87
HCI laag in hh	272.380	0,87	0,88
HCI midden/hoog in hh	53.708	0,78	0,83
Gezondheid			
Gebruik ggz-zorg in hh	63.985	0,85	0,86
Gebruik medicijnen tegen depressie in hh	58.316	0,84	0,85
Stapeling van problematiek			
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	148.404	0,86	0,87
Overige uitkeringen			
WW-uitkering in hh	1.979	0,43	0,61
AO-uitkering (15-80% of onbekend) in hh	1.423	0,49	0,55

AO-uitkering (80-100%) in hh	15.624	0,36	0,38
ANW-uitkering in hh	106	0,48	0,51
Ziektewetuitkering of wachtgeld in hh	2.875	0,40	0,50
Pensioenuitkering in hh	7.951	0,73	0,72
Loonkostensubsidie			
Loonkostensubsidie	4.361	0,52	0,42
Regiokenmerken			
Relatief weinig beschikbaarheid van laaggeschoold werk in PC4-gebied	56.544	0,87	0,87
Relatief veel beschikbaarheid van laaggeschoold werk in PC4-gebied	43.248	0,88	0,89
Buurteffecten			
Relatief weinig overlast in de buurt	68.141	0,84	0,85
Relatief veel overlast in de buurt	63.812	0,88	0,89

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De tabel geeft in de derde kolom de gemiddelde werkelijke prijsfractie weer. De laatste kolom geeft de voorspelde gemiddelde fractie weer. Beide fracties zijn berekend met normbedragen van juli 2025. Alleen bijstandshuishoudens zijn meegenomen in de voorspelling in de tabel. In werkelijkheid wordt voor alle huishoudens een gemiddelde prijsfractie voorspeld. Deze is echter niet direct vergelijkbaar met de werkelijke prijsfractie van bijstandshuishoudens. [a] Definitie gezondheidsproblemen: persoon in huishoudens heeft minstens 1 van de volgende kenmerken: heeft zorgkosten boven € 5.000, maakt gebruik van GGZ-zorg, van medicijnen tegen verslaving, depressie, psychose of epilepsie en pijn, of maakt gebruik van 4 of meer medicijngroepen.

Voor het merendeel van de huishoud- en regiokenmerken zijn de voorspelde prijsfracties vrijwel gelijk aan de werkelijke prijsfracties. Voor huishoudens met een thuiswonend meerderjarig kind wordt de voorspelde prijsfractie echter relatief sterk overschat. Hetzelfde geldt voor de jongere leeftijdsgroepen: voor huishoudens met minstens één lid tussen de 18 en 25 jaar of tussen de 25 en 30 jaar ligt de voorspelde prijsfractie hoger dan de werkelijke prijsfractie. Ook bij huishoudens met een WW-uitkering, een AO-uitkering van 15 tot 80 procent of een Ziektewetuitkering of wachtgeld zien we een relatief sterke overschatting van de prijsfractie. Voor huishoudens met een WW-uitkering en huishoudens met een Ziektewetuitkering of wachtgeld was dit vorig modeljaar ook het geval. Daarnaast is de voorspelde fractie relatief hoog voor de groep met HCI midden/hoog.

De indicator voor LKS-ontvangst zorgt ervoor dat huishoudens, die zowel bijstand als LKS ontvangen, gemiddeld een lagere uitkering ontvangen. De fractie van het normbedrag is in werkelijkheid wel hoger dan voorspeld.

In Tabel 4.3 is te zien dat voor de schattingsfase van Model 2027 de gemiddelde voorspelde fractie gelijk is aan de werkelijke fractie, terwijl we een licht verschil zien in de actualisatiefase. Voor Model 2026 waren deze gelijk in beide fases. Bovendien laat de tabel zien dat het niveau van de prijsfracties ongeveer gelijk is voor beide jaren.

Tabel 4.3 Voorspelde fracties voor beide modeljaren nagenoeg gelijk aan de werkelijke fracties

Model	Fractie van het normbedrag (gemiddelde schatting)		Fractie van het normbedrag (gemiddelde actualisatie)	
	Werkelijk	Voorspeld	Werkelijk	Voorspeld
Model 2027	0,88	0,88	0,86	0,87
Model 2026	0,87	0,87	0,87	0,87

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De tabel geeft in de eerste en de derde kolom de gemiddelde werkelijke prijsfractie weer. De tweede en de vierde kolom geven de gemiddelde voorspelde prijsfractie weer. Fracties zijn voor Model 2027 berekend met normbedragen van juli 2024 (schattingsfase) en juli 2025 (actualisatiefase) en voor Model 2026 met normbedragen van juli 2023 (schattingsfase) en juli 2024 (actualisatiefase). Alleen bijstandshuishoudens zijn meegenomen in de voorspelling in de tabel. In werkelijkheid wordt voor alle huishoudens een gemiddelde prijsfractie voorspeld. Deze is echter niet direct vergelijkbaar met de werkelijke prijsfractie van bijstandshuishoudens.

4.3 Plausibiliteit

Net als in Paragraaf 4.2 van het achtergronddocument over de schattingsfase (Vermeulen et al., 2026a) tonen we in deze paragraaf afwijkingen tussen het objectieve budget in 2027 en uitgaven – in deze rapportage in 2025 (in de schattingsfase was dit 2024). We tonen daarnaast budgetmutaties. Deze uitkomsten geven een beeld van de plausibiliteit van de geactualiseerde uitkomsten.

4.3.1 Afwijking in euro's

De afwijking tussen de budgetten op basis van het objectieve verdeelmodel en de uitgaven in 2025 is een manier om de plausibiliteit van de schattingsresultaten te beoordelen. Hiertoe bepalen we eerst het voorspelde bedrag per huishouden door de voorspelde fractie van het normbedrag te vermenigvuldigen met het normbedrag van een huishouden per 1 juli 2026. Het objectieve budget volgt dan door de voorspelde kans per huishouden in het geactualiseerde bestand te vermenigvuldigen met het voorspelde bedrag per huishouden en dit over alle huishoudens binnen de gemeente op te tellen. Het objectieve budgetaandeel per gemeente resulteert door het objectieve budget te delen door het totaal aan objectieve budgetten van alle gemeenten in 2027. Merk op dat deze maatstaf robuust is voor veranderingen in budget en uitgaven op macroniveau.

Voor de 'afwijking in euro's' tussen objectieve budgetaandelen en uitgavenaandeel is gekeken naar het procentuele absolute verschil tussen het budgetaandeel voor 2027 en het uitgavenaandeel in 2025. Deze vergelijking is echter niet helemaal zuiver. Allereerst worden gemeenten met 15.000 tot 40.000 inwoners deels historisch gebudgetteerd, terwijl deze analyse alleen gebruikmaakt van objectieve budgetaandelen. Hiernaast bevatten de uitgaven in 2025 ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen en instellingsbewoners. Omdat het budget voor dak- en thuislozen en instellingsbewoners buiten het model om wordt verdeeld, is deze component niet meegenomen in de budgetaandelen die uit het model volgen. Dit zorgt voor een afwijking ten opzichte van de uitgaven in 2025 en vertaalt zich in een grotere afwijking in euro's. Daarnaast gebruikt het model normbedragen per 1 juli 2026 om budgetten voor 2027 te berekenen. De uitgaven 2025 zijn gebaseerd op normbedragen die golden in 2025. De ontwikkeling in de hoogte van de normbedragen is niet voor elk type huishouden gelijk. Ook dit kan daarom resulteren in een minder goede aansluiting. Tenslotte kunnen verschillen tussen budget en uitgaven ook ontstaan door gemeentelijk beleid en uitvoering.

Tabel 4.4 vergelijkt de afwijking in euro's voor Model 2027 met die voor Model 2026, met een onderscheid naar verschillende grootteklassen van gemeenten. De afwijking tussen budgetten op basis van het objectieve verdeelmodel (na toepassing van zowel de volume- als prijscomponent) en de uitgavenaandelen is in Model 2027 groter dan in Model 2026. De gemiddelde afwijking in euro's ligt met 9,6 procent daarmee meer in lijn met die van Model 2025 (8,9 procent). Deze toename doet zich voor in alle gemeenteklassen. Ook het aantal gemeenten met een positieve afwijking in euro's neemt toe ten opzichte van Model 2026.

Tabel 4.4 Afwijking in euro's groter in Model 2027 ten opzichte van Model 2026

Verschil tussen budgetaandeel en uitgavenaandeel	gem	min	max	totaal	# kleiner dan -12,5%	# -12,5% tot -7,5%	# -7,5% tot 0%	# 0% tot 10%	# groter dan 10%
Model 2027									
Gemeentegrootte									
15.000 – 40.000 inwoners	10,6	-21,4	44,2	169	9	11	28	60	61
40.000 – 100.000 inwoners	8,6	-11,7	45,2	103	0	3	15	52	33
100.000 – 250.000 inwoners	7,1	-12,5	16,9	29	0	5	11	6	7
Meer dan 250.000 inwoners	9,0	-9,9	-8,4	4	0	4	0	0	0
Totaal	9,6	-21,4	45,2	305	9	23	54	118	101
Gewogen naar inwonertal	8,7	-21,4	45,2	305	9	23	54	118	101
Gewogen naar uitgavenaandeel	7,9	-21,4	45,2	305	9	23	54	118	101
Model 2026									
Gemeentegrootte									
15.000 – 40.000 inwoners	9,0	-28,4	45,7	169	11	16	41	55	46
40.000 – 100.000 inwoners	7,5	-10,3	41,9	104	0	2	19	54	29
100.000 – 250.000 inwoners	5,9	-9,7	14,9	28	0	2	11	10	5
Meer dan 250.000 inwoners	6,8	-7,4	-6,0	4	0	0	4	0	0
Totaal	8,2	-28,4	45,7	305	11	20	75	119	80
Gewogen naar inwonertal	7,3	-28,4	45,7	305	11	20	75	119	80
Gewogen naar uitgavenaandeel	6,5	-28,4	45,7	305	11	20	75	119	80

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

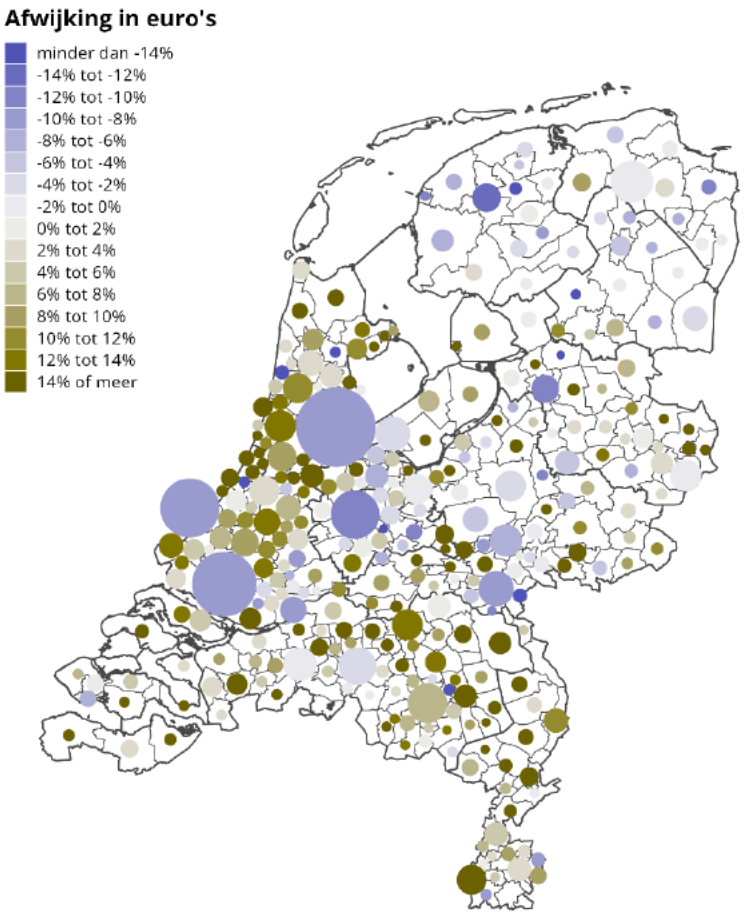
Noot: De beschrijvende statistieken zijn gebaseerd op gebudgetteerde gemeenten (gemeenten met minstens 15.000 inwoners) van het jaar 2025 voor Model 2027 en 2024 voor Model 2026. Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het objectieve budget dat uit het model volgt. Dat geldt ook voor de gemeenten die gedeeltelijk historisch worden gebudgetteerd, er is dus nog geen rekening gehouden met de historische component. Het gemiddelde betreft de gemiddelde absolute afwijking in euro's.

De toename van de afwijking in euro's is het sterkst in de G4. Een mogelijke gedeeltelijke verklaring hiervoor is dat de afwijking in euro's is gebaseerd op de daadwerkelijke uitgavenaandelen in 2025. Deze uitgaven omvatten ook de uitgaven aan dak- en thuislozen die geen onderdeel zijn van de objectieve budgetten. Bijstand aan dak- en thuislozen wordt verstrekt door centrumgemeenten, waardoor deze uitgaven zich concentreren bij grote gemeenten.

Ruimtelijk beeld

De afwijking in euro's is negatief in de grote steden en het noorden van het land en positief in het zuiden van het land, zie Figuur 4.2. De figuur toont voor Model 2027 per gemeente het verschil tussen het objectieve budgetaandeel op basis van de actualisatiefase en het aandeel in de totale bijstandsuitgaven in 2025, uitgedrukt als percentage van het uitgavenaandeel. De afwijking in euro's is positief in de kleine en middelgrote gemeenten, voornamelijk in de Randstad, Noord-Brabant en Limburg. In het oosten van het land is het beeld gemengd: in de steden is de afwijking in euro's negatief, in de kleine tot middelgrote gemeenten juist positief.

Figuur 4.2 De afwijking in euro's is vooral negatief in grote steden

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont voor Model 2027 per gemeente het verschil tussen het objectieve budgetaandeel op basis van de actualisatiefase en het aandeel in de totale bijstandsuitgaven in 2025, uitgedrukt als percentage van het uitgavenaandeel. Cijfers zijn in gemeente-indeling 2026.

4.3.2 Budgetmutaties

Veranderingen in het budget ten opzichte van de verdeling van vorig jaar zijn een tweede manier om de plausibiliteit van de uitkomsten te beoordelen. Om ervoor te zorgen dat verschillen in de omvang van het macrobudget geen rol spelen, is gekeken naar veranderingen in de objectieve budgetaandelen van gemeenten. Tabel 4.5 laat zien dat er verschuivingen optreden in de verdeling van objectieve budgetaandelen naar gemeentegrootte. Zo neemt het budgetaandeel van gemeenten met 15.000 en 40.000 inwoners en van gemeenten met 40.000 tot 100.000 inwoners toe. Het budgetaandeel van gemeenten met 250.000 of meer inwoners neemt daarentegen af. Voor de andere gemeentegrootten zien we geen substantiële veranderingen.

Tabel 4.5 Verschuiving in objectieve budgetaandelen van grote naar kleinere gemeenten

Mutaties in objectieve budgetaandelen	Objectief budgetaandeel		
	2027	2026	Mutatie in procentpunt
Gemeentegrootte			
0 – 15.000 inwoners (n =36/37)	1,1%	1,1%	0,0
15.000 – 40.000 inwoners (n =169/168)	15,1%	14,7%	0,4
40.000 – 100.000 inwoners (n = 103/103)	29,7%	29,4%	0,2
100.000 – 250.000 inwoners (n = 29/29)	29,5%	29,5%	0,0
minstens 250.000 inwoners (n = 4/4)	24,7%	25,3%	-0,6

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: Het objectieve budgetaandeel is de som van de budgetaandelen van alle gemeenten in een grootteklasse, volgens de gemeentelijke indeling van het jaar 2027 (Model 2027) en het jaar 2026 (Model 2026). Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het objectieve budget dat uit het model volgt.

Voor Model 2026 was het beeld op hoofdlijnen vergelijkbaar. Ook toen verschoof 0,6 procentpunt van het objectieve budgetaandeel tussen gemeentegrootten. Destijds kwam deze verschuiving echter vooral ten goede aan gemeenten met 40.000 tot 100.000 inwoners, terwijl bij Model 2027 vooral het objectieve budgetaandeel van gemeenten met 15.000 tot 40.000 inwoners toeneemt. De daling in het objectief budgetaandeel van de vier grootste gemeenten wordt deels verklaard door de daling in de bijstandskans in deze gemeenten.

Tabel 4.6 laat zien dat er voor individuele gemeenten sprake kan zijn van grotere veranderingen in de objectieve budgetaandelen tussen Model 2026 en 2027. De procentuele veranderingen in budgetaandelen zijn gemiddeld het grootst bij de gemeenten met minder dan 40.000 inwoners. De grote uitschieters in de budgetaandeelmutaties doen zich dan met name voor bij deze groep. Ook bij gemeenten met tussen de 40.000 en 100.000 inwoners zien we grote uitschieters. De mutaties in objectieve budgetaandelen zijn gemiddeld het kleinst voor gemeenten met tussen de 100.000 en 250.000 inwoners. Voor de gemeenten met meer dan 250.000 inwoners geldt een gemiddelde objectieve budgetmutatie van 2,0 procent.

Tabel 4.6 Objectieve budgetaandelen veranderen sterker voor kleinere gemeenten

Mutaties in objectieve budgetaandelen	procentuele (absolute) verandering budgetaandeel 2027 t.o.v. budgetaandeel 2026				
	gem	min	max	# neg	# pos
Gemeentegrootte					
15.000 - 40.000 inwoners (n =168)	4,3	-8,1	14,4	30	138
40.000 - 100.000 inwoners (n = 103)	2,8	-6,1	11,2	37	66
100.000 - 250.000 inwoners (n = 29)	1,7	-3,7	3,4	14	15
minstens 250.000 inwoners (n = 4)	2,0	-2,9	-0,5	4	0
Totaal (n = 304)	3,5	-8,1	14,4	85	219

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

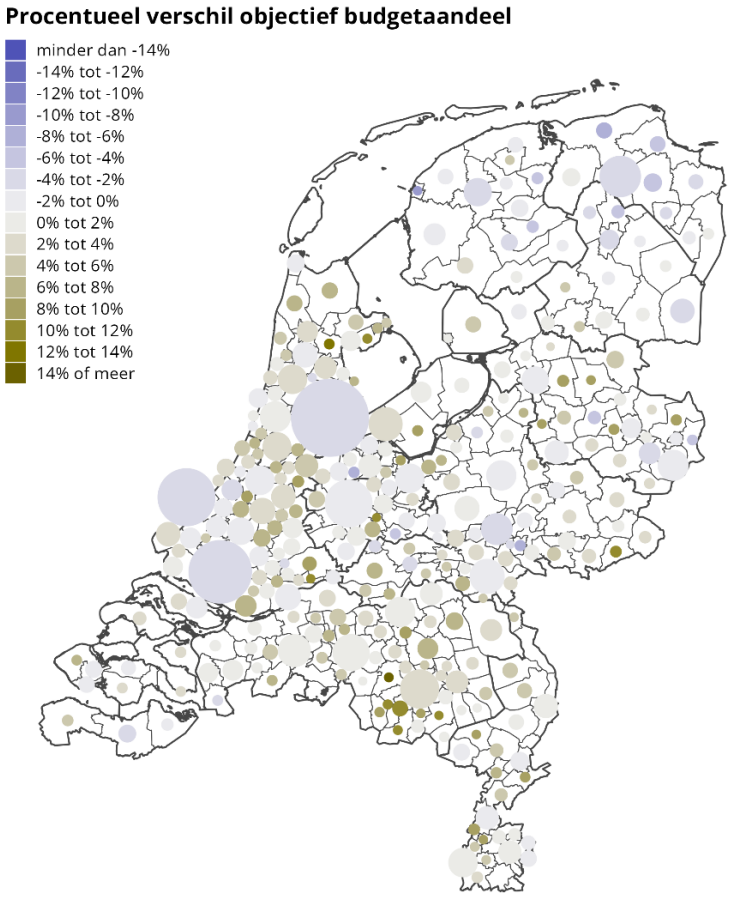
Noot: Objectieve budgetaandelen zijn berekend op basis van (deels) gebudgetteerde gemeenten in 2027. Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het objectieve budget dat uit het model volgt, hierin is nog geen historische component toegepast.

Gemiddeld zijn de mutaties in budgetaandelen groter dan de mutaties van Model 2026 (zie Vermeulen et al., 2025b). De gemiddelde objectieve budgetmutatie betrof destijds 3,2 procent. Het verschil met de huidige budgetmutatie van 3,5 procent is dus beperkt. Ook is de huidige objectieve budgetmutatie groter dan de mutatie in Model 2025, namelijk 3,0 procent (Vermeulen et al., 2024). De mutaties van Model 2024 waren gemiddeld wel groter (Vermeulen et al., 2023b). Het ging toen om een gemiddelde van 5,6 procent. Dit heeft te maken met de wijzigingen vanwege de doorontwikkeling per Model 2024. De gemiddelde objectieve budgetmutaties van Model 2023 en Model 2022 betroffen 4,2 procent en 4,3 procent. De mutatie van Model 2027 is dus relatief laag ten opzichte van de mutaties van voor de doorontwikkeling.

Ruimtelijk beeld

Figuur 4.3 laat zien hoe de objectieve budgetaandelen per gemeente veranderen ten opzichte van de objectieve budgetaandelen die volgden uit de actualisatie van Model 2026. Het beeld sluit in sterke mate aan bij het beeld in Figuur 4.1: het objectieve budgetaandeel stijgt het sterkste in de kleinste gemeenten (minder dan 40.000 inwoners) in het westen en zuiden van het land en daalt in de grote steden (250.000 of meer inwoners) en het noorden van het land.

Figuur 4.3 Relatief beperkte verschillen in objectieve budgetaandelen

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont het procentuele verschil tussen het objectieve budgetaandeel van Model 2026 en het objectieve budgetaandeel van Model 2027, beide na actualisatie van de gegevens naar respectievelijk ultimo 2024 en ultimo 2025. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2026.

4.4 Conclusies

De voorspelde bijstandskans ultimo 2025 is groter dan de werkelijke bijstandskans. Het verschil is ongeveer hetzelfde als voorgaand modeljaar. Voor de meeste groepen geldt dat de voorspelde bijstandskans dichtbij de werkelijke bijstandskans ligt. Voorspelde fracties van het normbedrag zijn vrijwel gelijk aan de werkelijke fracties van het normbedrag ultimo 2025.

De afwijking in euro's is groter dan voorgaand modeljaar. Deze stijging is terug te zien voor alle gemeenteklassen. De afwijking in euro's is positief in de kleinere gemeenten, voornamelijk in de Randstad, Noord-Brabant en Limburg.

Objectieve budgetmutaties zijn licht gestegen ten opzichte van voorgaand jaar, maar nog steeds laag ten opzichte van modeljaren voor de doorontwikkeling van het model in 2024. Het objectieve budgetaandeel van gemeenten met 15.000 tot 40.000 inwoners en met 40.000 tot 100.000 inwoners neemt toe. Het budgetaandeel van gemeenten met 250.000 of meer inwoners neemt daarentegen af.

5 Voorlopige budgetverdeling

Dit hoofdstuk beschrijft de voorlopige verdeling van het reguliere budget. Dit reguliere budget bevat, naast het objectieve deelbudget uit Hoofdstuk 4, verschillende deelbudgetten. Deze deelbudgetten zijn gebaseerd op historische lasten, uitkeringen voor dak- en thuislozen en instellingsbewoners, loonkostensubsidie (LKS), en geld voor de aanvullende jongerennorm. De budgetverdeling is voorlopig, omdat gegevens over uitgaven aan bijstand en LKS in 2026 nog niet beschikbaar zijn. Voor de vaststelling van de *definitieve* reguliere budgetten wordt gebruikgemaakt van cijfers over LKS-uitgaven in 2026. De voorlopige budgetverdeling is gebaseerd op uitgaven in 2025.

De volgende paragraaf presenteert de berekening van het voorlopige reguliere budget voor Model 2027. Vervolgens bespreken we de afwijking in euro's van deze budgetverdeling met bijstandsuitgaven in 2025 en de budgetmutaties vergeleken met vorig jaar.

5.1 Berekening van het budget voor bijstandsuitkeringen

Het reguliere budget is het budget dat een gemeente uiteindelijk toegewezen krijgt. Het ministerie van SZW stelt jaarlijks het macrobudget vast. Het macrobudget valt uiteen in twee budgetten die apart worden geraamd: een budget voor bijstandsuitkeringen (algemene bijstand, IOAW, IOAZ, Bbz levensonderhoud) en een budget voor LKS. Het budget bijstand bestaat uit vier deelbudgetten: het deelbudget bijstand objectief, het deelbudget bijstand historisch, het deelbudget ten behoeve van uitkeringen aan dak- en thuislozen en instellings-bewoners (DTI) en het deelbudget voor de aanvullende jongerennorm.

Objectief budget en budget op basis van historische lasten

De grootste component van het reguliere budget is het objectieve budget dat gebaseerd is op het verdeelmodel. Een objectief verdeelmodel is statistisch minder betrouwbaar voor gemeenten met relatief weinig inwoners. Bij kleine gemeenten zijn er relatief weinig observaties. Om die reden ontvangen gemeenten met minder dan 40.000 inwoners een deel van hun budget op basis van historische uitgaven (de uitgaven in 2025). Daardoor zijn zij minder afhankelijk van het objectieve budget.

De mate waarin een gemeente objectief wordt gebudgetteerd (m) hangt af van het aantal inwoners op 1 januari 2026. Gemeenten met 40.000 of meer inwoners worden volledig objectief gebudgetteerd ($m = 1$). Bij hen worden de historische uitgaven niet meegenomen. Gemeenten met 15.000 of minder inwoners worden volledig historisch gebudgetteerd ($m = 0$) en zijn dus niet afhankelijk van de uitkomsten van het verdeelmodel. Bij gemeenten met 15.000 tot 40.000 inwoners wordt het budget deels historisch en deels objectief bepaald ($0 < m < 1$). De mate van objectieve budgettering wordt voor deze gemeenten berekend door het aantal inwoners in de gemeente te verminderen met 15.000 en vervolgens te delen door 25.000.[6]

Het historische budget wordt berekend op basis van de gemeentelijke lasten aan bijstandsuitkeringen in 2025, exclusief uitgaven aan LKS. We corrigeren voor de groei of krimp van het aantal huishoudens tussen 1 januari 2025 en 1 januari 2026 in de gemeente. We berekenen voor elke gemeente het aandeel van deze historische lasten in

[6] Dus $m = \begin{cases} 1, & als\ inwoneraantal \geq 40.000 \\ 0, & als\ inwoneraantal \leq 15.000 \\ \frac{inwoneraantal - 15.000}{25.000}, & als\ 15.000 < inwoneraantal < 40.000 \end{cases}$

het totaal over alle gemeenten. Het historische budget volgt door dit uitgavenaandeel te vermenigvuldigen met het macrobudget voor bijstandsuitkeringen, exclusief het deelbudget voor de aanvullende jongerennorm, en de mate waarin historisch wordt gebudgetteerd $(1 - m)$.

Budget ten behoeve van uitkeringen aan dak- en thuislozen en instellingsbewoners

Het budget voor dak- en thuislozen en instellingsbewoners wordt bepaald aan de hand van het aandeel van de netto uitgaven van een gemeente aan deze doelgroepen in de totale netto uitgaven van alle gemeenten aan bijstandsuitkeringen in 2025.[7] Dit uitgavenaandeel wordt gewogen met de mate van objectieve budgettering (m) en vervolgens vermenigvuldigd met het macrobudget voor bijstandsuitkeringen, exclusief het deelbudget voor de aanvullende jongerennorm.

Budget ten behoeve van de uitgaven aan LKS

De omvang van het voorlopige LKS-budget van een gemeente is berekend door het aandeel van deze gemeente in de totale landelijke netto (lasten minus baten) uitgaven aan LKS in 2025 te vermenigvuldigen met het totale LKS-budget voor 2027. Dit totale LKS-budget voor 2027 is door het ministerie van SZW geraamd en houdt rekening met een jaarlijkse toename van het aantal LKS. Omdat de LKS-uitgaven over 2026 in september 2026 nog niet bekend zijn, gaat de berekening van de voorlopige budgetten voor 2027 nog uit van uitgaven aan LKS in 2025.

Harmonisatie van de aanvullende jongerennorm

Per 1 januari 2026 is de aanvulling op de jongmeerderjarigennorm (18–21 jaar) landelijk geharmoniseerd en overgeheveld van het gemeentefonds naar het budget voor bijstandsuitkeringen. Sinds Model 2026 (Vermeulen et al., 2025b) houden we daarom rekening met deze harmonisatie door het beschikbare budget te verdelen naar rato van het aantal 18- tot 21-jarigen zonder onderwijsinschrijving binnen de gemeente.

Berekening

Het reguliere budget voor een gemeente is dan de som van deze componenten:

$$regulier\ budget = objectief + historisch + dak/thuislozen + instellingsbewoners + LKS + aanvullende\ jongerennorm$$

Voor een gemeente met minder dan 15.000 inwoners bestaat het budget alleen uit een historisch deel, inclusief LKS-uitgaven, en sinds afgelopen jaar het deelbudget voor de aanvullende jongerennorm. Het LKS-budget wordt bij het definitief maken nog aangepast aan de uitgaven in 2026, dat geldt niet voor het deelbudget bijstand historisch.

5.2 Afwijking in euro's

Tabel 5.1 laat zien dat de afwijking in euro's op basis van de reguliere budgetten aanzienlijk kleiner is dan de afwijking in euro's op basis van de objectieve budgetten. Dat komt omdat het reguliere budget rekening houdt met de uitgaven aan dak- en thuislozen, instellingsbewoners en de aanvullende jongerennorm. Daarnaast worden kleine gemeenten (deels) historisch gebudgetteerd. Ook het LKS-budget op basis van realisaties wordt meegenomen voor de reguliere budgetaandelen, terwijl deze voor de objectieve budgetaandelen buiten beschouwing blijven.

De tabel laat zien dat de afwijking in euro's op basis van de reguliere budgetaandelen gemiddeld groter is dan voor Model 2026. De afwijking in euro's ligt meer in lijn met die van Model 2025, toen bedroeg die namelijk gemiddeld

[7] Netto betekent hier na aftrek van inkomstenbelasting, het gaat niet om het netteren van baten en lasten van gemeenten. Hier is voor gekozen vanwege de beschikbaarheid van gegevens.

5,4 procent. De toename is terug te zien bij alle gemeenten, behalve bij gemeenten met minder dan 15.000 inwoners. Het aantal gemeenten met een positieve afwijking in euro's neemt toe.

Tabel 5.1 Afwijking in euro's stijgt vergeleken met Model 2026

Verschil tussen regulier budgetaandeel	gem	min	max	totaal	# kleiner dan -12,5%	# -12,5% tot -7,5%	# -7,5% tot 0%	# 0% tot 10%	# groter dan 10%
Model 2027									
Gemeentegrootte									
0 – 15.000 inwoners	1,7	-5,2	11,1	36	0	0	12	23	1
15.000 – 40.000 inwoners	4,7	-14,8	22,1	169	1	3	41	105	19
40.000 – 100.000 inwoners	7,1	-8,7	38,2	103	0	3	21	53	26
100.000 – 250.000 inwoners	6,1	-11,9	13,9	29	0	3	13	9	4
Meer dan 250.000 inwoners	6,4	-8,6	-4,2	4	0	2	2	0	0
Totaal	5,2	-14,8	38,2	341	1	11	89	190	50
Gewogen naar inwonertal	6,0	-14,8	38,2	341	1	11	89	190	50
Gewogen naar uitgavenaandeel	5,7	-14,8	38,2	341	1	11	89	190	50
Model 2026									
Gemeentegrootte									
0 – 15.000 inwoners	2,1	-3,3	14,5	37	0	0	11	25	1
15.000 – 40.000 inwoners	4,1	-11,5	20,7	169	0	6	56	96	11
40.000 – 100.000 inwoners	6,3	-8,4	35,8	104	0	3	31	47	23
100.000 – 250.000 inwoners	4,9	-9,2	12,2	28	0	1	12	14	1
Meer dan 250.000 inwoners	4,9	-7,1	-2,2	4	0	0	4	0	0
Totaal	4,6	-11,5	35,8	342	0	10	114	182	36
Gewogen naar inwonertal	5,1	-11,5	35,8	342	0	10	114	182	36
Gewogen naar uitgavenaandeel	4,8	-11,5	35,8	342	0	10	114	182	36

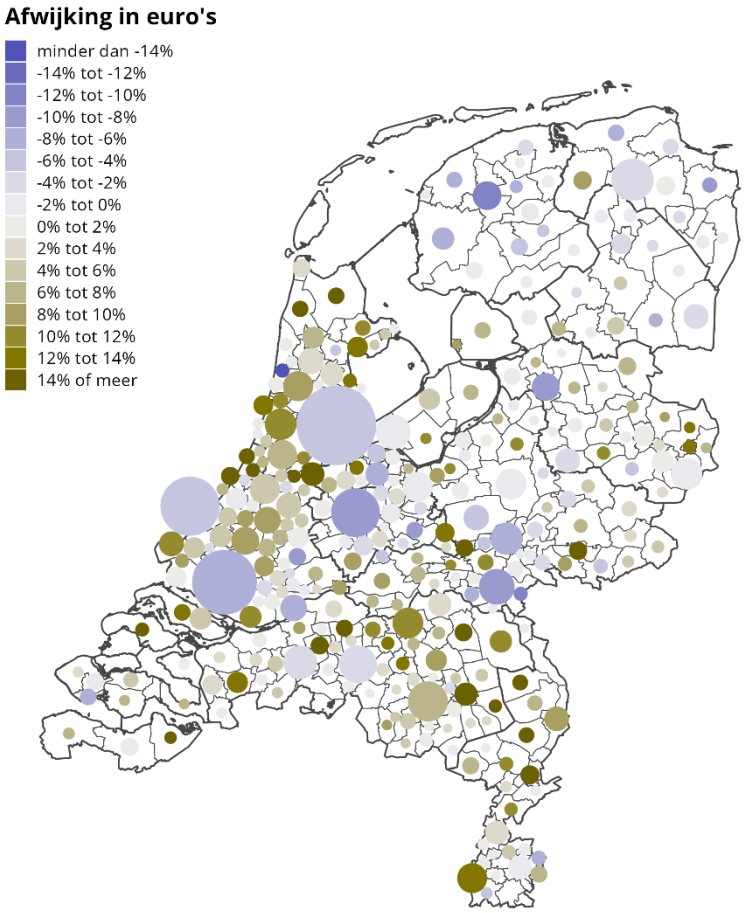
Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De beschrijvende statistieken zijn gebaseerd op alle gemeenten van het jaar 2027 (voor Model 2027) of alle gemeenten van het jaar 2026 (voor Model 2026). Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het reguliere budget. De gemiddelden zijn gebaseerd op de absolute afwijking in euro's.

Ruimtelijk beeld

Het ruimtelijke beeld in Figuur 5.1 komt overeen met Figuur 4.2– al zijn de afwijkingen in het regulier budget kleiner dan de afwijkingen in het objectief budget. De afwijking in euro's is vaker negatief in grotere steden en het noorden van het land en positief in kleinere tot middelgrote gemeenten, voornamelijk in de Randstad en het zuiden van het land.

Figuur 5.1 Vooral positieve afwijking in euro's in kleine tot middelgrote gemeenten in het westen en zuiden van Nederland

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont per gemeente het procentuele verschil tussen het reguliere budgetaandeel van Model 2027 en het aandeel bijstandsuitgaven in 2025, uitgedrukt als percentage van het aandeel bijstandsuitgaven in 2025. Dit zijn cijfers die voor de actualisatie van Model 2027 worden gebruikt. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2026.

5.3 Budgetmutaties

Tabel 5.2 laat zien dat er tussen Model 2026 en Model 2027 verschuivingen optreden in de verdeling van reguliere budgetaandelen naar gemeentegrootte. Bij de G4 daalt het cumulatieve budgetaandeel met 0,4 procentpunt. De gemeenten met 15.000 tot 40.000 inwoners en met 40.000 tot 100.000 inwoners gaan respectievelijk 0,2 en 0,3 procentpunt op vooruit. Dit beeld komt grotendeels overeen met de mutaties in objectieve budgetaandelen in Tabel 4.5.

Tabel 5.2 Budget verschuift van de vier grootste gemeenten naar gemeenten met 15 tot 100 duizend inwoners

Mutaties in reguliere budgetaandelen	Cumulatieve reguliere budgetaandelen		
	2027	2026	Mutatie in procentpunt
Gemeentegrootte			
0 - 15.000 inwoners (n =36/37)	1,0	1,1	0,0
15.000 - 40.000 inwoners (n =169/168)	15,4	15,2	0,2
40.000 - 100.000 inwoners (n = 103/103)	29,8	29,5	0,3
100.000 - 250.000 inwoners (n = 29/29)	29,2	29,2	0,0
minstens 250.000 inwoners (n = 4/4)	24,6	25,0	-0,4
Totaal (n = 341/341)	100	100	0

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: Cumulatieve reguliere budgetaandelen zijn berekend op basis van alle gemeenten in een bepaalde grootteklasse, ingedeeld op basis van het jaar 2026 (Model 2026) en het jaar 2027 (Model 2027). Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het reguliere budget in het betreffende budgetjaar.

De mutaties van het reguliere budgetaandeel in Model 2027 ten opzichte van Model 2026 per gemeente staan in Tabel 5.3. Net als voor de mutaties in objectieve budgetaandelen in Tabel 4.6, zijn de mutaties voor kleinere gemeenten relatief groot.

Het verschil tussen de gemiddelde budgetmutatie van 3,0 procent dit jaar en 3,1 procent vorig jaar is beperkt. De gemiddelde budgetmutatie van de vier grootste gemeenten is gedaald van 2,2 naar 1,5 procent.

Tabel 5.3 De mutaties in reguliere budgetaandelen zijn het grootst voor kleine gemeenten

Mutaties in reguliere budgetaandelen	procentuele (absolute) verandering budgetaandeel 2027 t.o.v. budgetaandeel 2026				
	gem	min	max	# neg	# pos
Gemeentegrootte					
0 - 15.000 inwoners (n =36/37)	4,8	-11,2	15,7	17	19
15.000 - 40.000 inwoners (n =169/168)	3,1	-10,0	14,8	55	114
40.000 - 100.000 inwoners (n = 103/103)	2,7	-6,2	11,0	34	69
100.000 - 250.000 inwoners (n = 29/29)	1,4	-3,7	3,4	11	18
minstens 250.000 inwoners (n = 4/4)	1,5	-3,1	0,6	3	1
Totaal (n = 341/341)	3,0	-11,2	15,7	120	221

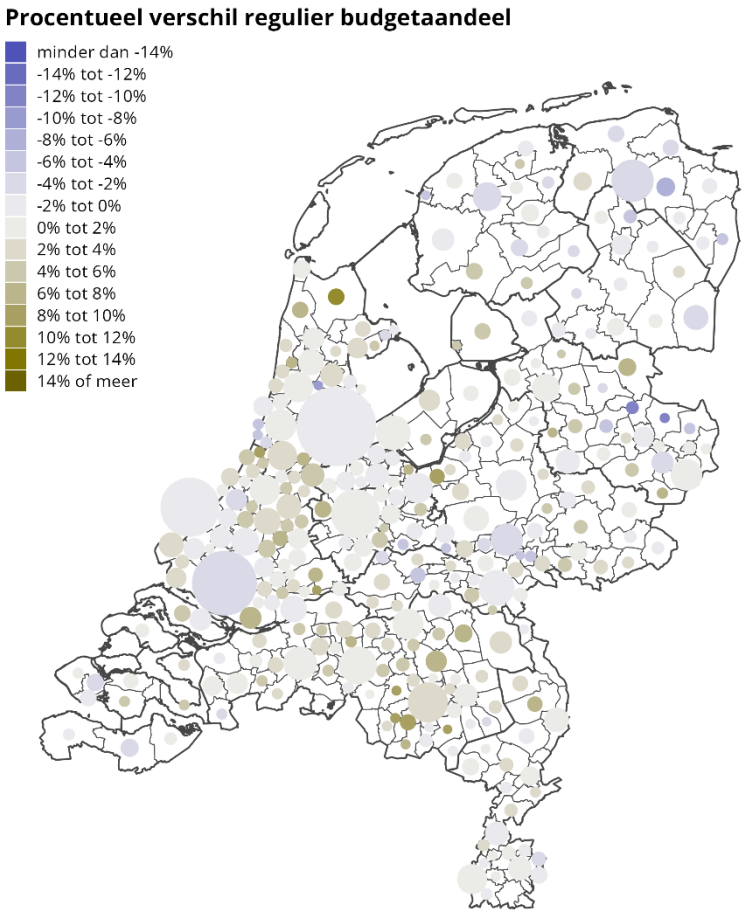
Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De mutatie in reguliere budgetaandelen is berekend voor alle gemeenten in 2026. Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het reguliere budget in het betreffende budgetjaar.

Ruimtelijk beeld

Het patroon in het reguliere budgetaandeel (zie Figuur 5.2) volgt ongeveer dat in de ontwikkeling van het voorspeld aandeel bijstandshuishoudens (Figuur 4.1) en het objectieve budgetaandeel (Figuur 4.3). De ontwikkeling in de reguliere budgetaandelen zijn over het algemeen klein (zie ook Tabel 5.3) en zijn gemiddeld positief in de kleinere gemeenten (minder dan 15.000 en 15.000 – 40.000 inwoners) en gemiddeld negatief in grotere steden.

Figuur 5.2 Regulier budgetaandeel neemt gemiddeld toe in de kleinere gemeenten en gemiddeld af in grotere steden

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont het procentuele verschil tussen het reguliere budgetaandeel van Model 2027 en het reguliere budgetaandeel van Model 2026. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2026.

5.4 Conclusies

Het beeld in dit hoofdstuk komt overeen met uitkomsten voor de objectieve budgetverdeling in Hoofdstuk 4. De afwijkingen in euro's zijn wel kleiner. Verder neemt de gemiddelde budgetmutatie licht af ten opzichte van vorig jaar. Daarnaast zien we vooral een positieve afwijking in euro's in kleine tot middelgrote gemeenten in het westen en zuiden van Nederland.

Referenties

Stichting Farmaceutische Kengetallen (SFK) (2026). Verschuiving binnen antirookmiddelen. Pharmaceutisch Weekblad, 161(1-2), 7.

Tempelman, C., Vriend, S. & Smits, T. (2016). Actualisatie gegevens verdeelmodel Participatiewet 2017: Vaststellen van de voorlopige budgetten. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

Vermeulen, W., Schwartz, T., Athmer, J., Dijkstra, N., Pomp, M. van, Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2023a). Bijstandsverdeelmodel 2024. Technisch achtergronddocument schattingsfase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.

Vermeulen, W., Schwartz, T., Athmer, J., Dijkstra, N., Pomp, M., Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2023b). Bijstandsverdeelmodel 2024. Technisch achtergronddocument actualisatiefase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.

Vermeulen, W., Athmer, J., Schwartz, T., Van Casteren, B., Pomp, M., van, Middeldorp, M., Burema, F., Veldkamp, J. & Joosse, A. (2024). Bijstandsverdeelmodel 2025. Technisch achtergronddocument actualisatiefase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.

Vermeulen, W., Athmer, J., Van Casteren, B., Pomp, M., Schwartz, T., Middeldorp, M., Burema, F., Veldkamp, J. & Joosse, A. (2025a). Bijstandsverdeelmodel 2026. Technisch achtergronddocument schattingsfase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.

Vermeulen, W., Athmer, J., Van Casteren, B., Pomp, M., Schwartz, T., Middeldorp, M., Burema, F., Veldkamp, J. & Joosse, A. (2025b). Bijstandsverdeelmodel 2026. Technisch achtergronddocument actualisatiefase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.

Vermeulen, W., Athmer, J., Van Casteren, B., Pomp, M., Schwartz, T., Middeldorp, M., Burema, F., Veldkamp, J. & Schleijpen, K. (2026a). Bijstandsverdeelmodel 2027. Technisch achtergronddocument schattingsfase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.

Vermeulen, W., Athmer, J., Van Casteren, B., Pomp, M., Schwartz, T., Middeldorp, M., Burema, F., Veldkamp, J. & Schleijpen, K. (2026c). Vaststellen van de bijstandsbudgetten 2027. Hoofdrapport. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.

Bijlage A Gehanteerde normbedragen

Het verdeelmodel houdt bij toekenning van de wettelijke normbedragen per huishouden rekening met de kostendelersnorm die geldt als een woning wordt bewoond door meerdere volwassenen die de woonkosten kunnen delen. Het verdeelmodel rekent met gebruteerde bedragen die het ministerie van SZW aanlevert. Onderstaande tabel bevat de gehanteerde normbedragen in de actualisatiefase, afhankelijk van het huishoudtype, de leeftijd van huishoudleden en het aantal kostendelers.

Bij het actualiseren van het model hanteren we de normbedragen per 1 juli 2025. Wij doen dit om zo nauwkeurig mogelijk aan te sluiten bij de daadwerkelijke bijstandsbedragen die de huishoudens in het actualisatiejaar hebben ontvangen. Bij het voorspellen van de bijstandsbedragen van huishoudens gebruiken we vervolgens de normbedragen per 1 juli 2026. Op deze manier sluiten de bijstandsbudgetten het beste aan bij de uitkeringen in 2027. Beide sets aan normbedragen komen uit een periode na de wijziging van de regels rondom de kostendelersnorm die geldt sinds 1 januari 2023. Per 1 januari 2023 is namelijk de leeftijdsgrens van kostendelers verhoogd van 21 naar 27 jaar. Daarom passen we de kostendelersnorm bij het bereken van de normbedragen voor zowel 1 juli 2025 als 1 juli 2026 toe op personen van 27 jaar en ouder.

Huisgenoten die niet meetellen als kostendeler zijn:

- jongeren tot 27 jaar;
- de persoon met wie de bijstandsgerechtigde een gezamenlijke huishouding voert, als er geen anderen in de woning wonen;
- de commerciële huurder/onderhuurder/kostganger of de verhuurder/onderverhuurder/kostgever die in dezelfde woning woont;
- kamerhuurders met een commercieel contract (en die een commerciële huurprijs betalen);
- studenten die een opleiding volgen die recht kan geven op studiefinanciering of tegemoetkoming studiekosten;
- studenten die een Beroeps Begeleidende Leerweg volgen (BBL-studenten);
- Oekraïense ontheemden die zich na 24 februari 2022 in Nederland vestigen.

Vanuit de Microdata kunnen we niet perfect rekening houden met alle uitzonderingen van kostendelers. Over (mbo-, BBL-, hbo- en wo-)studenten zijn wel gegevens beschikbaar. Deze personen tellen we terecht niet mee als kostendeler. Over commerciële (kamer)huur is echter geen informatie beschikbaar. Van deze groep tellen we alle personen die 27 jaar of ouder zijn en geen student en/of Oekraïense ontheemde zijn onterecht als kostendeler. Tot slot vallen huishoudleden die de AOW-leeftijd hebben bereikt niet meer onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, maar we tellen ze bij de berekening van de normbedragen wel mee als kostendeler.

Het aantal personen in een huishouden en de definitie van het huishouden hebben gevolgen voor de normbedragen. Oekraïense ontheemden die leefgeld ontvangen, tellen niet mee als kostendeler en hebben geen recht op bijstand. Door de Oekraïense ontheemden die na 24 februari 2022 in Nederland zijn gevestigd niet mee te nemen in de kostendelersnorm, houden we hier op correcte wijze rekening mee.

Tabel A.1 Gehanteerde normbedragen, 1 juli 2025

	% t.o.v. wettelijk minimumloon	Netto norm per maand	Netto norm per jaar	Bruto norm per jaar
Normen voor 21-plussers				
Referentie WML	100,00%	€ 1.955,80	€ 23.469,60	€ 27.007,48
Aantal kostendelers - 1	70,00%	€ 1.369,06	€ 16.428,72	€ 20.817,34
2	50,00%	€ 977,90	€ 11.734,80	€ 13.503,74
3	43,33%	€ 847,51	€ 10.170,12	€ 11.065,81
4	40,00%	€ 782,32	€ 9.387,84	€ 9.846,94
5	38,00%	€ 743,20	€ 8.918,40	€ 9.115,51
6	36,67%	€ 717,13	€ 8.605,56	€ 8.628,07
7	35,71%	€ 698,50	€ 8.382,00	€ 8.382,00
8	35,00%	€ 684,53	€ 8.214,36	€ 8.214,36
9	34,44%	€ 673,66	€ 8.083,92	€ 8.083,92
10	34,00%	€ 664,97	€ 7.979,64	€ 7.979,64
Jongerennormen (21-)				
Alleenstaande (ouder)		€ 337,98	€ 4.055,76	€ 4.055,76
Paar, beide partners 21-, zonder kind		€ 675,96	€ 8.111,52	€ 8.111,52
Paar, één 21+, zonder kind		€ 1.315,88	€ 15.790,56	€ 15.790,56
Paar, beide partners 21-, met kind		€ 1.067,12	€ 12.805,44	€ 12.805,44
Paar, één 21+, met kind		€ 1.707,04	€ 20.484,48	€ 22.356,37
Normen paren (met 21- partner) als er kostendelers zijn, o.b.v. art. 22a, lid 3 Pw	Indien extra aantal kostendelers			
Paar, één 21+, met kind	0	€ 1.707,04	€ 20.484,48	€ 22.356,37
	+1	€ 1.707,04	€ 20.484,48	€ 22.356,37
	+2	€ 1.576,65	€ 18.919,80	€ 19.918,44
	+3	€ 1.511,46	€ 18.137,52	€ 18.699,57
	+4	€ 1.472,34	€ 17.668,08	€ 17.968,13
	+5	€ 1.446,27	€ 17.355,24	€ 17.480,70
	+6	€ 1.427,64	€ 17.131,68	€ 17.132,37
	+7	€ 1.413,67	€ 16.964,04	€ 16.964,04
	+8	€ 1.402,80	€ 16.833,60	€ 16.833,60
	+9	€ 1.394,11	€ 16.729,32	€ 16.729,32
Paar, één 21+, zonder kind	0	€ 1.315,88	€ 15.790,56	€ 15.790,56
	+1	€ 1.315,88	€ 15.790,56	€ 15.790,56
	+2	€ 1.185,49	€ 14.225,88	€ 14.225,88
	+3	€ 1.120,30	€ 13.443,60	€ 13.443,60

	+4	€ 1.081,18	€ 12.974,16	€ 12.974,16
	+5	€ 1.055,11	€ 12.661,32	€ 12.661,32
	+6	€ 1.036,48	€ 12.437,76	€ 12.437,76
	+7	€ 1.022,51	€ 12.270,12	€ 12.270,12
	+8	€ 1.011,64	€ 12.139,68	€ 12.139,68
	+9	€ 1.002,95	€ 12.035,40	€ 12.035,40
Afwijkende normen paren o.b.v. art. 24 Participatiewet				
rechthebbende 21+ met of zonder kinderen		€ 977,90	€ 11.734,80	€ 13.503,74
rechthebbende 21- zonder kind		€ 337,98	€ 4.055,76	€ 4.055,76
rechthebbende 21- met kind		€ 533,56	€ 6.402,72	€ 6.402,72

Tabel A.2 Gehanteerde normbedragen, 1 juli 2026

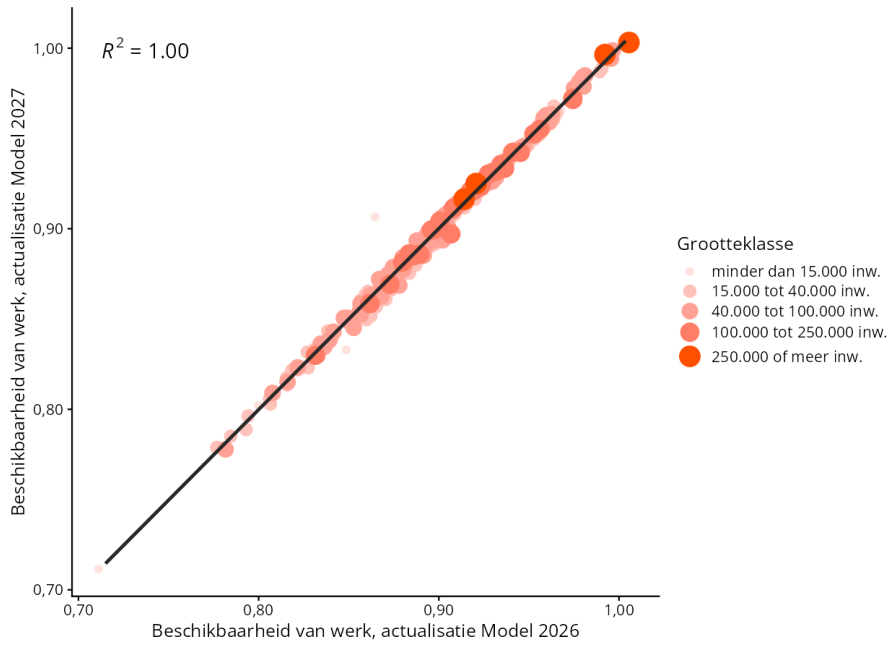
	% t.o.v. wettelijk minimumloon	Netto norm per maand	Netto norm per jaar	Bruto norm per jaar
Normen voor 21-plussers				
Referentie WML	100,00%	€ 2.027,79	€ 24.333,48	€ 28.176,26
Aantal kostendelers - 1	70,00%	€ 1.419,45	€ 17.033,40	€ 21.662,60
2	50,00%	€ 1.013,90	€ 12.166,80	€ 14.088,22
3	43,33%	€ 878,71	€ 10.544,52	€ 11.563,30
4	40,00%	€ 811,12	€ 9.733,44	€ 10.300,94
5	38,00%	€ 770,56	€ 9.246,72	€ 9.543,41
6	36,67%	€ 743,52	€ 8.922,24	€ 9.038,39
7	35,71%	€ 724,21	€ 8.690,52	€ 8.690,52
8	35,00%	€ 709,73	€ 8.516,76	€ 8.516,76
9	34,44%	€ 698,46	€ 8.381,52	€ 8.381,52
10	34,00%	€ 689,45	€ 8.273,40	€ 8.273,40
Jongerennormen (21-)				
Alleenstaande (ouder)		€ 350,42	€ 4.205,04	€ 4.205,04
Paar, beide partners 21-, zonder kind		€ 700,84	€ 8.410,08	€ 8.410,08
Paar, één 21+, zonder kind		€ 1.364,32	€ 16.371,84	€ 16.371,84
Paar, beide partners 21-, met kind		€ 1.106,40	€ 13.276,80	€ 13.276,80
Paar, één 21+, met kind		€ 1.769,88	€ 21.238,56	€ 23.359,32
Normen paren (met 21- partner) als er kostendelers zijn, o.b.v. art. 22a, lid 3 Pw	Indien extra aantal kostendelers			
Paar, één 21+, met kind	0	€ 1.769,88	€ 21.238,56	€ 23.359,32
	+1	€ 1.769,88	€ 21.238,56	€ 23.359,32
	+2	€ 1.634,69	€ 19.616,28	€ 20.834,41
	+3	€ 1.567,10	€ 18.805,20	€ 19.572,04

	+4	€ 1.526,54	€ 18.318,48	€ 18.814,51
	+5	€ 1.499,50	€ 17.994,00	€ 18.309,49
	+6	€ 1.480,19	€ 17.762,28	€ 17.948,84
	+7	€ 1.465,71	€ 17.588,52	€ 17.678,40
	+8	€ 1.454,44	€ 17.453,28	€ 17.467,91
	+9	€ 1.445,43	€ 17.345,16	€ 17.345,16
Paar, één 21+, zonder kind	0	€ 1.364,32	€ 16.371,84	€ 16.371,84
	+1	€ 1.364,32	€ 16.371,84	€ 16.371,84
	+2	€ 1.229,13	€ 14.749,56	€ 14.749,56
	+3	€ 1.161,54	€ 13.938,48	€ 13.938,48
	+4	€ 1.120,98	€ 13.451,76	€ 13.451,76
	+5	€ 1.093,94	€ 13.127,28	€ 13.127,28
	+6	€ 1.074,63	€ 12.895,56	€ 12.895,56
	+7	€ 1.060,15	€ 12.721,80	€ 12.721,80
	+8	€ 1.048,88	€ 12.586,56	€ 12.586,56
	+9	€ 1.039,87	€ 12.478,44	€ 12.478,44
Afwijkende normen paren o.b.v. art. 24 Participatiewet				
rechthebbende 21+ met of zonder kinderen		€ 1.013,90	€ 12.166,80	€ 14.088,22
rechthebbende 21- zonder kind		€ 350,42	€ 4.205,04	€ 4.205,04
rechthebbende 21- met kind		€ 553,20	€ 6.638,40	€ 6.638,40

Bijlage B Stabiliteit regiokenmerken

De doorontwikkeling van het Bijstandsverdeelmodel heeft de stabiliteit van de regiokenmerken vergroot. Voor Figuur B.1 t/m Figuur B.4 is de gemiddelde waarde van Beschikbaarheid van werk, Beschikbaarheid van laaggeschoold werk, Werken onder niveau en Overlast in de buurt op gemeenteniveau bepaald. Regiokenmerk Buurt waar werken niet de norm is wordt op buurtniveau bepaald en tendeert op gemeenteniveau naar nul. Er zijn meer dan 14.000 CBS-buurten in Nederland, waardoor een figuur op buurtniveau onleesbaar wordt. De figuur voor Buurt waar werken niet de norm is wordt daarom op wijkniveau gepresenteerd.

Figuur B.1 Beschikbaarheid van werk zeer stabiel tussen Model 2026 en Model 2027

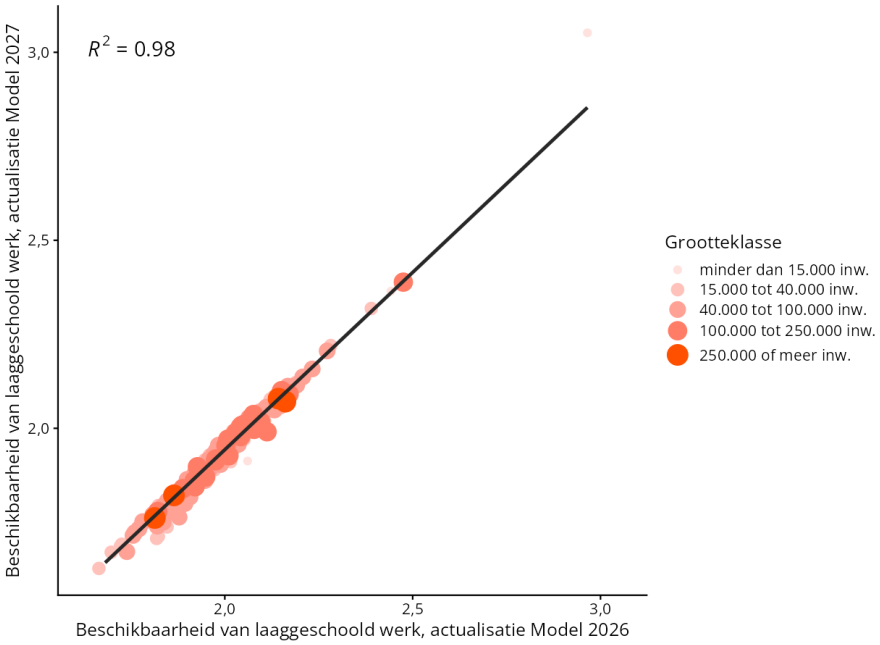

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont de samenhang tussen het kenmerk Beschikbaarheid van werk van Model 2027 en het kenmerk Beschikbaarheid van werk van Model 2026. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2025.

De beschikbaarheid van werk is nagenoeg hetzelfde in Model 2027 als in Model 2026. In gemeenten met 250.000 of meer inwoners neemt het kenmerk sterker toe dan in kleinere gemeenten. In de meeste gemeenten ligt de ontwikkeling in het kenmerk tussen Model 2026 en 2027 tussen -0,25% en 0,25%. De R-kwadraat van 1,0 geeft aan dat het kenmerk zeer stabiel is.

Figuur B.2 Beschikbaarheid van laaggeschoold werk zeer stabiel tussen Model 2026 en Model 2027

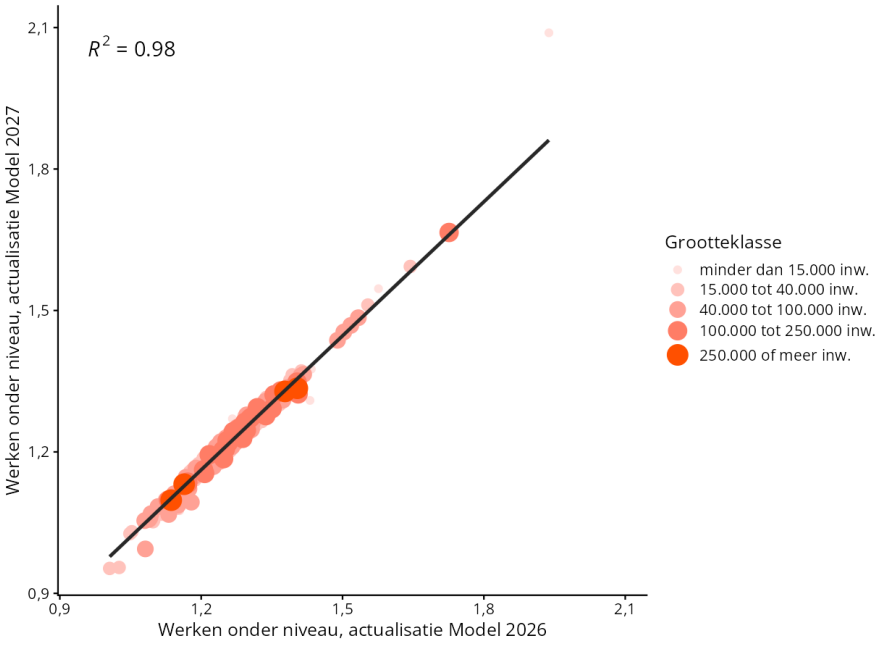

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont de samenhang tussen het kenmerk Beschikbaarheid van laaggeschoold werk van Model 2027 en het kenmerk Beschikbaarheid van laaggeschoold werk van Model 2026. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2025.

De beschikbaarheid van laaggeschoold werk is gedaald in Model 2027 ten opzichte van Model 2026. In gemeenten met 250.000 of meer inwoners neemt het kenmerk sterker af dan in kleinere gemeenten. In de meeste gemeenten ligt de ontwikkeling in het kenmerk tussen Model 2026 en 2027 tussen -3,2% en -2,1%. De R-kwadraat van 0,98 geeft aan dat het kenmerk zeer stabiel is.

Figuur B.3 Werken onder niveau zeer stabiel tussen Model 2026 en Model 2027

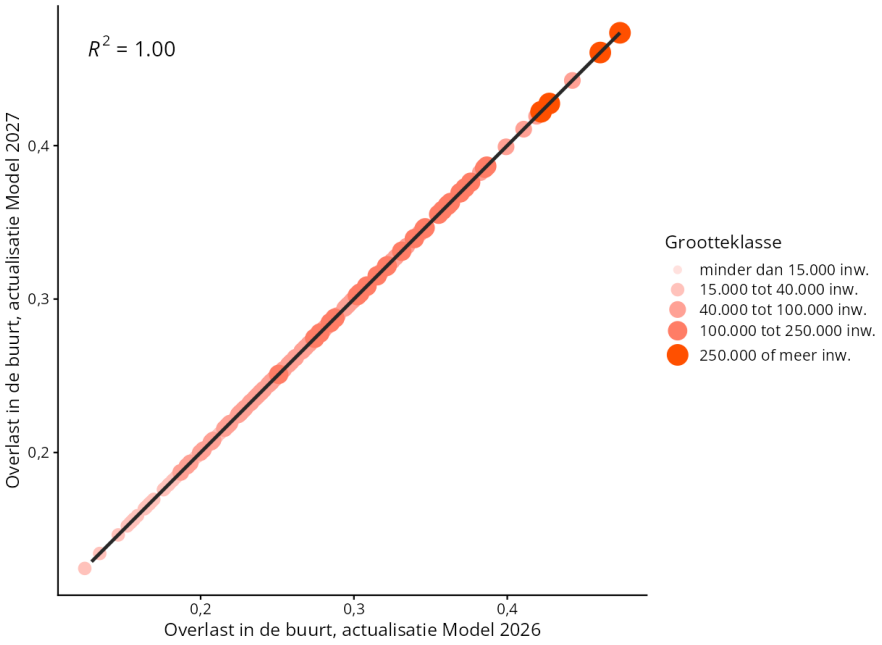

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont de samenhang tussen het kenmerk Werken onder niveau van Model 2027 en het kenmerk Werken onder niveau van Model 2026. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2025.

Werken onder niveau is gedaald in Model 2027 ten opzichte van Model 2026. In gemeenten met 250.000 of meer inwoners neemt het kenmerk sterker af dan in kleinere gemeenten. In de meeste gemeenten ligt de ontwikkeling in het kenmerk tussen Model 2026 en 2027 tussen -3,7% en -2,3%. De R-kwadraat van 0,98 geeft aan dat het kenmerk zeer stabiel is.

Figuur B.4 Overlast in de buurt gelijk in Model 2026 en Model 2027

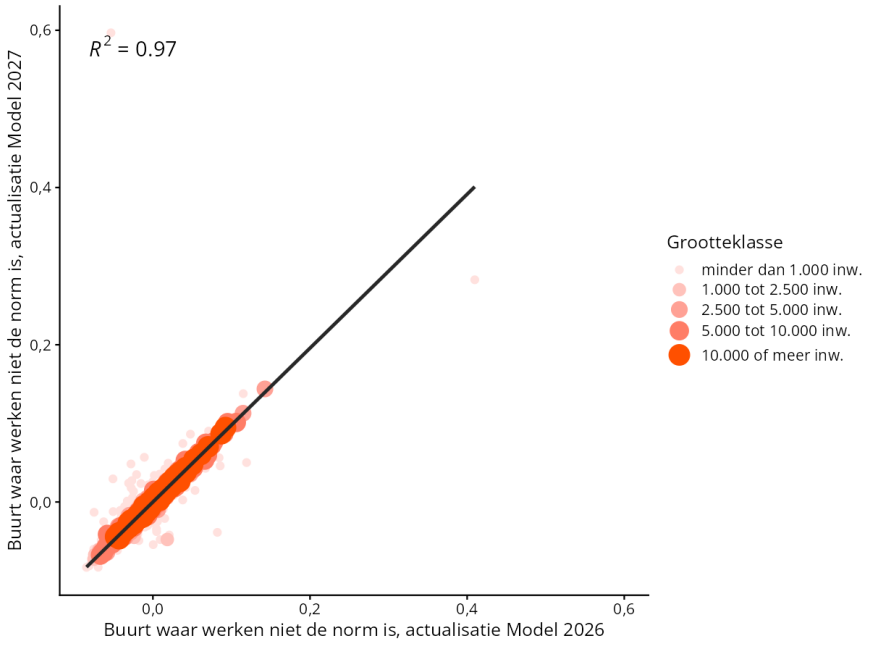

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont de samenhang tussen het kenmerk Overlast in de buurt van Model 2027 en het kenmerk Overlast in de buurt van Model 2026. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2025.

Overlast in de buurt is niet gewijzigd tussen Model 2026 en Model 2027, doordat de Veiligheidsmonitor om het jaar wordt afgenomen. Alle gemeenten liggen precies op de regressielijn.

Figuur B.5 Buurt waar werken niet de norm is stabiel tussen Model 2026 en Model 2027

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Noot: De figuur toont de samenhang tussen het kenmerk Buurt waar werken niet de norm is van Model 2027 en het kenmerk Buurt waar werken niet de norm is van Model 2026. De cijfers zijn in wijk-indeling 2025.

Buurt waar werken niet de norm is is stabiel tussen Model 2027 als in Model 2026. De drie uitschieters in de grafiek, waar de indicator met meer dan 10%-punt toe- of afneemt bevinden zich in wijken met een kleine bevolking (100 inwoners of minder). In de meeste wijken ligt de ontwikkeling in het kenmerk tussen Model 2026 en 2027 tussen -0,25%-punt en 0,25%-punt. De R-kwadraat van 0,97 geeft aan dat het kenmerk stabiel is.

“Met wetenschap naar weloverwogen keuzes”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2026-107
ISBN 978-90-5220-702-5

Informatie & Disclaimer
SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2026 SEO Amsterdam.
Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

seo • economisch onderzoek

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl